

19^{dik} szám.] Minden szombaton megjelenik két egész íven, vagy 24 ívnagyságu hasábon. | **KASSÁN, Május 6^{kán} 1848.** | Félévre előfizetés 6 fr., bérmentesítve, borítékban, s czímmel 7 fr. 12 kr. p. p. | **[1^ő Év.**

Utolsó haditörténet Sz. Gotthárd hegyen Svajcban.

Sz. Gotthárdszoros vad sivatagán Tesszin kanton egy vendégfogadót s páhót építetett, ré-

kalandor átköltözésekor 1799 évben, a francziák által szükséges tüzelőszer miatt lerontattak s elhordattak, mert ezen a tenger színe fölött 6700 lábnyira fekvő magas bérceken minden évben a tél 9 hónapig uralkodik s csak 3 hónapig tart

vetségek fegyveres erővel felosztása végrehajtását határozta el, még azon napon a Tesszin kantonba beütött, November 3dikán 1847 a különszövetség hadainak egy csapata egészen váratlanul jelent meg Sz. Gotthárdon, egyenesen a

Utolsó haditörténet Sz. Gotthárd hegyen Svajcban.

szint a szorison átutazó emberek ótalmára s megüditésére, részint azon áruk befogadására, melyek Némethonból és Svajcból Olaszországba s megfordítva ezen vitetnek keresztül. Ezen szállást adó épületek azonban, Szuvarovnak a havasokon

némileg meleg nyár. Ezen a kegyes emberszeretet által alapított menedék volt azon hely, mely az 1847 évi November havában a svajciak által természetelleni vérontás színhelyévé tététt. November 4dikén a közkormány a különszö-

vendégfogadó ellen nyomult előre s a Tesszin kanton harczosaival találkozott. Az egyébkor oly békés hely polgárvérrel fertőztetett meg és a svajciak sok legvitézebb harczosaiktól fosztattak meg.

Vezérezik.

Túláradás. Pesten történtek és törté-
nek dolgok*), melyek a távolnézőt kétségbe-
ejtik és azon gondolatra kényszerítik, hogy ott
nem kis számmal vannak polgártársaink,
kik társaink lenni vagy nem tudnak, vagy
nem akarnak. Alig temettük el a félszeg elvet:
„az állam mi burocraták vagyunk;“
alig kezdjük azon édes otthonosságot érezni,
mely az ember keblét oly nagy örömmel előnti,
midőn a bitorló gazdának kitéfelét ünnepli: s már
is az eltemetett elvnek holtakból feltámadását
kell látnunk, mely így hangzik: „az állam
mi vagyunk!“ — Kicsodák azon mi fér-
fiak? kérdezi a megremült hazapolgár. S fülebe
zeng a hatályos felelet: a nemzet! A felelet
pedig még jobban ijeszti a kérdezőt, ugy hogy
valóban kísértetek között gondol lenni, — mert
hasztalan tűnődik magában, mint lehetnek azok
ott a nemzet, holott ezer meg ezer hazapolgár
nem tartozik hozzájuk!

Pesten történnek dolgok, melyek világo-
san tanúsítják, hogy ott nem kis számmal van-
nak polgártársaink, kik társaink lenni nem tud-
nak vagy nem akarnak. Hiszünk azonban, hogy
csak nem tudnak s tán addig nem tudnak, míg
az események zugása le nem csillapul, vagy a
történetek habja, mely őket felemelte, a fo-
lyam színvonalára le nem ül; hiszünk, hogy
akaratajuk nem hibás, különben házaárulás bü-
ntetéről kellene szólnunk. Ez azonban bizonyos,
hogy azon urak ott, kik tán évektől fogva egyéb-
ről nem gondolkoztak, mint hazáról, országról,
államról, népről, ép azt nem ismerik, minek
gondolatjával keltek feküdték.

„Az April 10diki választmányi ülésben N.
Károlyváros is csatlakozását jelenté a középponti
(pesti) mozgalomhoz, — beszél a Pesti Hírlap
27 számában. Nyári indítványára ezekkel is
érintkezésbe teendő magát a választmány. A csat-
lakozásra, ugymond, ezentul is szükségünk lesz.
Az így gyűjtött erőt meglehet a mi-
nisterium támogatására fordítjuk,
mellyet szülő jelenleg egyedül le-
hetséges ministeriumnak tart, de az
is meglehet, hogy ellene.“

Ugyan kérдем Nyári honpolgárt, kinek
kezébe a veszélyes pillanatok oly nagy befolyást
tettek, s kitől azért a jövő évek számot ké-
rendenek, midőn a tények, az országot biz-
tosító felvirágoztató tények fognak
csak nyomni, azon erővel duzzadt beszédek pe-
dig, melyekből gyászos felhő támadhat még, ha
idején törvényes villámhárító nem állítatik fel,
már el lesznek enyészve — nem fog-e örülni,
ha akkor azt monhatandja: merő üres szavak voltak
azok, melyeket 1848 April 10dikén a pesti vá-
lasztmányban ejtettem, mert divat vala inkább
beszélni mint gondolkodni? Ha pedig, mit a ma-
gyarok istene ne engedjen, önnek szavai legki-
sebb valóságot fejeztek ki, és nálunk csak ugyan
a türethetőbb zsarnokság után az eltűrhethetlen
nagy zsarnokság fog bekövetkezni, akkor önt,
mint kanócvetőt, fogják a jövő évek elkár-
hozhatni.

Polgártársak! mire való a nemzeti őrsereg?
Az fog, az akar-e kormányozni? az fog, az
akar-e törvényt hozni? Hát nem a választandó
nemzeti képviselők lesznek az országos, mon-
dom, az országos érdekek képviselői? a ma-
gyar felelős ministerium nem fog-e csak a nép-
képviseleknek számolással tartozni? Kicsoda te-
hát az, ki már is semmivé akarja tenni a nem-
zeti képviseletet? azon képviseletet, melynek
szilárdulásáért minden polgárnak, ki nem magá-
ban végnélkül szerelmis, vagy kétségbeesett gon-
nosz, ki miután lelket odadta, nem bánja, ha
vele együtt a világ elvesz is, — mondom, mely-
nek szilárdulásáért minden polgárnak mindent ál-
doznia kell? Kicsoda az, ki már is az alakuló
s mind eddig rendeződni is alig tudott ministeriu-
mot fegyveres kézzel akár támogatni akár meg-
buktatni készül? ki az országgyűlési kormányt
egyelőre lehetetlenné akarja tenni?

*) E cikk még mult hó 18dikán iratott.

E szók: „az így gyűjtött erőt meglehet a
ministerium támogatására fordítjuk, meglehet
hogy ellene,“ e szók oly rémitők, hogy minden
államnak és társadalomnak lehetőségét is kockára
teszik; e szók tehát állam elleni indulatot mu-
tatnak, mely semmi rend között megférni nem
akar, vagy az államról teljes tudatlanságot árul-
nak el, — csak Nyári Pál fejtheti meg azok
igazi értelmét! — De elmondattak; a választ-
mány nem rozszallotta, az elbeszélő Hírlap min-
den megjegyzés nélkül közölte, komolyan mon-
dattak el, s azért nekünk s mindennek szentkö-
telességünk azoknak esztelenségét vagy gonosz-
ságát komolyan kifejezni — ha ugyan a közvé-
lemény más akar lenni mint csak levegőt verde-
sett szók véletlen üledése a nem gondolkodó
elmékben.

Nem hiszem, sőt tagadom, hogy már ezen-
tul csak személyek soha nem az ország, csak
személyes érdekek soha nem az egyetemesség,
a közjólét közmiveltség, szóval csak az önzés
ármányai soha nem az eszmék fognak uralkodni.
Nem hiszem, sőt tagadom, hogy az volna józan
politika, életre halálra mind csak azon törekedni,
hogy néhány hús egyed közül majd az egyik
majd a másik tized felülkerüljön. Sőt hiszem és
vallom, hogy az annyiféle vallások, nyelvek ér-
dekek által szétszaggatott hazánkban semmi sem
lehet veszedelmesebb mint olyan párisi klubféle
politika: „ótez — vous en pour que je m'y place,
takarodj én fogok kormányozni!“ —

A parlamenti kormányról — mert idegen
szót szivesen használnak, több böleseség látszik
benne lenni — sokat beszéltek már nálunk: azon-
ban midőn olyan nyilatkozatot épen onnan hal-
lunk, hol azok határoznak, kik arról irtak és
beszéltek, meggyőződünk, hogy ok idegen szót
kaptak fel, ahhoz félszeg tényeket kapcsoltak,
s már azt gondolják, hogy a politikának böl-
csesség-követ bírják. — Nekünk kormány kell,
mely az országgyűlésnek, mint az egész nemzet
képviseelőinek egyetemess akaratjával kormányoz-
zon. Mi országgyűlést ohajtunk, melynek tagjai
nem azért gyűlnek össze, hogy megbuktassak a
mi fennáll, hanem hogy az országnak jelen és
jövendő szent érdekeit ójják kifejtsék, s nem-
csak azon érdeket mozdítsák elő, melyeknél fogva
az ember inkább állat mint ember, hanem azokat
is, melyek a nemzetet anyagilag és szellemileg
emelik a valódi egyetemességet virágoztatják.

Határozott ellenci vagyunk azon franczia
ferdeségnek, mely minden magasbat sárba tapod,
mely midőn hazafiságról fecseg, az anyagiságnak
hódol, s midőn a dicső nemzetet emlegeti, lelke
ára után nyulik. Mi a szabadságot erény nélkül
gondolni sem tudjuk; mert nélküle egyes ember
és egész nemzet csak szolgál. De a hazafi erény-
hez azon tényezők tiszta ismerete tartozik, mely-
lyek az állam egyetemességét teszik. Azért nem
is tudjuk, mit lehet azoktól reményleni, kik a
legegyszerűbbeket sem bírják elválasztani, s kik a
nemzeti őrsereggel akarják a kormányt támo-
gatni vagy buktatni. Mert ha ezt tenniük szabad,
miért ne kergessék el az országgyűlést is, mi-
helyt az nem olyanokat fog törvénybe tenni,
minőket a pesti urak kívánandanak? E lesz az-
után a nemzet közakarata! —

Hát ha az őrsereg a választó hazafiak egye-
teme, akkor sem kergethetné szét Nyári Pál
vezérlete alatt az országgyűlést? Hazafiak! mi-
dőn az őrseregben vagyunk, engedelmeskednünk
kell, nem ugy magyarosan, mikor tetszik,
hanem katonásan, tetszik nem tetszik, minden
okoskodás és szónoklás nélkül: és engedelmes-
kednünk kell azon törvényes vezéreknek, kiket
a magyar törvényes kormány ki fog nevezni.
Azok, s nem a pesti választmány határozandja
meg, mikor ki ellen fogjunk fegyvert. Ha ellen-
ben nem akként lesz lelkesülve az őrsereg, ugy
Europa ki fog nevetni, s szép hazánkat okosab-
bak öröklendik. — Midőn pedig követválasztás
végett gyűlünk össze, akkor keblünk tiszta su-
gallata, nem bujtogatók kívánsága szerint kell
szavaznunk, ha ugyan megértünk a szabadságra.
Mert ki akarátának nem ura, s meggyőződésé-
nek nem gazdája, az nem ért még a szabadságra,

sőt az annak lesz szolgája, ki zsoldjába fogadja.
Törvény maga nem tesz szabaddá, különben az
alkotmány elég volna honboldogításra, s a 10
parancsolat kihirdetése után büntettet nem kö-
vetett el volna többé senki. — Ha ellenben pus-
kával fogunk követet választani, közséjben me-
gyében olombot helyett puskával határozni, ak-
kor a szabadság kertjei öldöklés helyei lesznek,
s a szabadság sírkertjeivé válandanak.

Már késő! e sorsdöntő szó Európában e
cikkelyke ellenébe is felhozhatik. Adná Isten,
hogy az itt elmondott figyelmeztetés azon érte-
lemben késő volna már, hogy többé rá nincs
szükség, hogy nálunk minden már törvényes ke-
rékvágásban van. De az igazság megemlítése
soha nem késő; a pillanatok elrepülnek, az
egyedek váltakoznak, de az emberi természet
indulatai megmaradnak s örökké mozdulnak a
hajlam szerint, ha az ész gátat nem vet nekik.
Azért soha nem lehet késő a figyelmeztetés, ha
igazságot mond. 3.

Egy magyar leány.

Történeti beszély.

(Baró Reviczky Józseftől.)

(Vége.)

— Az idegen podgyásza között lévő lepecsé-
telt irat eszembe jutván, sorsa és kiléte felőli
vágymat, az irat felbontása által, reménylém
némüleg kielégíteni, azt minden további gondol-
kozás nélkül megtettem. Tartalmát elolvastván,
főnséged becses szeméjjét, és barátja Zoltán Kál-
mánt érdeklő legaljasabb eszszövény — legrava-
szabb fogásokkal — és jutalom váró szerencsé-
vel kidolgozott gyalázatos tervet tartottam resz-
kető kezeim között — még egyszer elolvastván
a gyalázatos sorokat — számot vetettem az élet-
tel — és minthogy attól semmit sem vártam többé
— egy pusztá szigetre képzeltem magam, — hol
a halált a végelválast az élettől — csendesen ugyan,
de nem munkátlanul kellett bevárnom — hirtel-
len elhatároztam magam — a eszszövényes, ál-
talam ujjontan bepecsételt iratnak kézbesítésére.
E végből kevés sorokkal öreg Bálintunkat ujjon-
tan szerzett majorságunk örökösévé tevén, —
még azon az éjjel végbucst vettem, nyugadal-
mas lakunktól — és egy közel lévő kis városká-
ban gyorsan folytattam utamat. Ott talpig fekete
vitézi köntöst vásárolván; — nememet megta-
gadva, azt magamra öltém. — Szegény meghol-
dogult atyám éltemben. — Ah! egy boldogabb idő-
ben! — mindazon gyakorlatokban, melyek egy
nemes bajnokot jellemzenek — Atyám eránti
őszinte ragaszkodásom következtében, — idő-
töltésből — részesülvén — erősen hittem, hogy
az álruha alatt személyemet gyanítani senki sem
fogja. Felkészülvén, higgadt kebellet folytattam
utamat Hollókőfelé; — oda érvén: az orvost még
ott találtam, — az iratot kézbesítvén, egyszer-
smind kéréim őt, engem bihamarább a szüksé-
gességekkel ellátva, utra bocsátani. — Az orvos
elolvastván az iratot, azonnal az ide mellékelt
Alegrinek szülő levelet adta kezembe, azon meg-
jegyzéssel, hogy a bizonyos mérget — biztos em-
bere által már kézbesítette. — Csak ezen levéllel
siessék ugymond: mivel a mint értesülve van, a
fejdelem már, barátskánál táborát ütött — ipar-
kodjak végzé szavait, hogy még az éjjel a tá-
borba érvén a levelet Alegrinek kézbesítem. —
Gyors léptekkel elvettem, a sors által sze-
mélyemnek kijelölt utján — egy csárdába fel-
bontván a levelet, a pokoli ármány világos lőn
előttem. Életemnek legközelebi mult korszaka
és azon ür, — melyet keblemben éreztem, ugy
szolván kényszerítettek személyemnek némü
jelentőséget adni. — Főnséged becses személyéért,
a legdicsőbb halálnak karjaiba dűlni volt most
egész eszmém. — — — Hogy mikép? — és ho-
gyan sikerült életemnek legszebb terve? — ta-
núsítja ez irat, mely csak holtom után olvasható
főnséged által; — most már mindenem visszaho-
zhatatlanul tul vagyunk. Fogadja főnséged vissza-
legbecsessebb kincsemet — főnséged kegyelmé-
ből nekem adott emlék gyűrűt, — szolgáljon

ezentúl az főségednek — hű emlékül — azon legfelsőbb kegyelme által, köztünk edelt — álmosszerű varázs órákra — melyben egy szegény magyar leány szíve hajlamát követvén, szívvel és lélekkel főségedé volt.

Ujlaky Agnes.

A király e sorokat legnagyobb figyelemmel halgatta — olykor-olykor — nehéz sohajtört ki kebléből — úgy tetszett neki, mint ha hős életének kör képei, álmosszerűen derengének, az előttünk ösméretes korszakból elő — majd szívéhez szorítva kezeit, mintegy könyítve annak hevesebb liktetéseinek, majd ismét szelid bánatos mosolyal tekintett, az általa Agnesnak adott — de visszaküldött arany gyűrűre; — elvégezvén Zoltán az olvasást, fejedelmi barátjára nézett, és megjárgott: midőn annak sapadt halvány arcuján — a keblébe pusztító fergetegkint, dúló kínok iszonyatos jeleit — szemlélte. — Fájdalmas érzés dult Zoltán nemes keblében is. Agnes szerencsétlen — valójában jobb sorsra érdemes — sorsa — mélyen megillette nemes szívét; — de megindulásán erőt vévén, szívből eredt őszinte vigasztalásokkal, kezdé fejedelmi barátját megnyugtanni; de ah! hol a vigasz egy sebhedt szívre! — van e helyzet, melyben egy rokon érzelmű jámbor lélek, iszonyuabban szenvedjen? — mintegy ilyen fejedelmünket a sors ezen ismételt, legkevesebbé vélt csapása a sír szélére vezette; — de Zoltán Kálmán, és hív orvosa fáradhatlan szorgalmuk, és gondosságuk — s ifjú élet-ereje megmentették. — Az idő az embernek legjobb orvosa — ez bételyesedett itt is. — Több évek lefolyta után a fejedelem lelke üdülni — bánatos fájdalma könnyebbedni kezdett; — végre hív magyarjai forró ohajtásainak engedvén — Albrecht ausztriai uralkodó nagy hercegnék Eleonora leányával házasságra lépett — és noha a hercegnő, ígéző és sok tiszteletre méltó tulajdonokkal pazarul vala a természettől, megajándékozva — Ujlaky Agnest a szegény Magyar leányt, — élte utolsó perczéig nem volt képes elfelejteni. —

Zoltán, mint a fejedelem zsenge kora, arany éveinek most is elváthafatlan hű árnyéka — fejedelmi barátjának kérésére, végkép a királyi udvarnál maradt. Hol minden cselszövényes, ármanykodások daczára, a fejedelemnek nem változott hajlandósága s kegyelmének jelei — között, még mindig ment a szerelem édes kínzó fulánkjaitól — egyedül a fejedelem őszinte barátságának élve, legfényesebb hivatalokon keresztül, a haza és a közjónak javára számos éveket töltött. —

A magyar közügyesség s Mártzius Tizenötödike.

A „Mártzius Tizenötödike“ címet vett hírlapnak hirdetett megjelenése, megvalljuk, hogy valamint nálunk, úgy számos egyebeknél is feszült figyelmet gerjesztett.

Gerjesztette pedig azt azon oknál fogva, hogy mint a szabad sajtónak első szülöttje radical szellemű irányt tűzven ki, reméltük, hogy az e honban századok óta lebilincselte őszinte szent véleményt tüzfok gyanánt magában pontosítja meg.

Nem is szándékunk azért itt ezen keblünkben támadt reményeket „Táblabirói politikával“ mindjárt gyanúsítani, s bizalmunk compromissióját mintegy megelőzőleg kikiáltani.

Szabadjon azonban nekünk is említett lap szembeszökő eddigi tendenciáját némiképp elemezni.

Mi ugyan is tökéletesen megvagyunk győződve, hogy a szellemi úgy mint physikai harcokban a győzelemnek legnélkülönözhetlenebb tényezője a taktika.

Taktika nélküli, t. i. a vakmerő viadal jelentéktelen, sőt gyakran veszes eredményre vezet ki.

Már kérdjük: ha politika terén az abszolutizmussal megkezdett, mondom, még csak megkezdett dühös harcban a legelső bár nagyobb-szerű csata után a helyett, hogy a megfutamotozott ellenség gyüledező crejére minden figyel-

münket fordítók, ön elbizottságunk s elhittségünkben már a medve bőrén civakodunk, s a közmondás szerinti lengyel egyenetlenségbe bonyolódunk! nemde a legnagyobb tapintatlanságot árulunk e el? és valljon oly állapotban képesek leendünk e egyszer bebizonyított ügyességünkkel soká imponálhatni?

Mi úgy hisszük, hogy annak lehetetlenségét mindenki átlátandja.

Pedig ha „Mártzius Tizenötödikének“ kezeink közt létező több lapjai akármelyikét is forgatjuk, nem lehet magunkal elhithetünk legjobb akaratumk mellett is, hogy ezen lapnak tendenciája a jelen körülményeinkben helyes tapintatu, vagy pedig őszinte, midőn abban a legelső magyar ügyességnek alig csirázó csemetéjét (mintha ez már isten tudja mi erős gyökeret vert plánta volna) éltető nedv helyett, oly mód és szerfölött mindenféle záporral elárasztani látjuk.

Nem hihetjük el, mondom, hogy egy alig megfestesült kormánytól már is nagy eredményeket és bravourokat oly megátalkodottan és konokul praetendálni jó szándékot és akaratot árulhasson el.

Mert hiszen tudva van minden olvasó előtt, hogy a francia ideiglenes kormányának Girardin E. által egyik francia lapban történt oly heves leczkértetése, Franciaországban még a legmérsékeltőbb hírlapok által is rosztaltott, míg azt végtére a kormányt támogató közvélemény komoly elhatározottsággal végkép elnémította, pedig már csak a francia országi kormány, mind a mellett hogy formája merészebb a mienknél, mind mechanizmusának nagyobb haszonvehetősége, mind pedig a nemzeti elemnek homogeneitása tekintetéből a mienknél csakugyan százszorta szilárdabbul fenekel.

Es kérdjük tehát: tanácsos e a dolgok oly helyzetében kormányunkat oly gondatlan provocationokkal illetni, mintha bizony már szegény alig ébredő közvéleményünkkel a francziák harmadik forradalmi stadiumán is tul volnánk.

Tanácsos e oly pöfeszkedő provocationokkal a nemzet szent ügyét, és azon férfiak iránt a nemzet kebelében gyökerező bizodalmat — kik hosszn évek során tanusított küzdelmek után végre a legnehezebb idők viharaival szembeszállni, szabadságunkért mindent feláldozni s elleneinkel oly veszélyteljes játékba ereszkedni nem késtek — most post acta et facta hősiessen a kényelmes pamagról profanálni? a helyett hogy azokat minden kitelhető móddal támogatni s istápolni vállvetve sietnénk.

Mert hiszen irányt adni s visszaéléseket sujítani a szabadsajtónak legelső feladata, s mi is úgy vagyunk meggyőződve, hogy oly üdvös ellenörködésnek létezése mindig jó, sőt szükséges is.

Megengedjen azonban nekünk a tisztelt „Mártzius“, ha mi ennek idő előtti alkalmazását egyenesen vagy tapintatlanságnak, vagy pedig ármanynak nevezzük.

Mi nem akarjuk ugyan itt a magyar közügyesség apológiáját gyártani, annyit azonban még is fogunk, hogy az „ote toi que je me y mete“ féle experimentumok megkísérletét, kivált általunk oly kényes állásában minden áron effectuálni, veszélyesnek hirdetendjük.

S azért a tisztelt „Mártziusnak“ e féle radicalitását, bár azt miképp is masquirozni igyekezend, cselszövényes peccovicsismusnak nézendjük mind addig, míg ironice lapja homlokzatán vezetett deviset tulajdon maga oeconomiajából ki nem üzendi.

(Folytatása következik)

Régi gondolatok.

(Török.)

Nincs tökéletes boldogság e földön; általános lehet, mert nem több megelégedésnél.

Szabadság, egyenlőség, testvériség régi fogalmak concret értelem nélkül; ha megszüntetjük abstract lételek, a boldogság emberek között emberek fölébe fog emelkedni, s olyanná válni, minő a nap: magáénak senki sem mondhatja, sugarai mindenkit melegítnek.

Az előítélet olyan mint a pénz, mint a vagyon, mint a gazdagság; legkevesebbszer alapja erénynek.

Az inség előítélet festvérek. Nem szeretik egymást, még is sokszor találkoznak a — vétekkben. Szerencse választja őket egymástól.

A szerencse — szeretet és igazság pártoskodása.

Az igazság előítéletnek van kezében — s szeretetét az inség nem fér hozzá használnia.

A szabadság nem jog — tehát kiváltság nem kell birtoklásához.

Jogból igazság származik — érzelemből szeretet.

Kinél a szeretet lakozik, annál van a szabadság; mert a szabadság érzelem.

A legerősebb joggal birt szabadság, legszorosabb kötelezés szolgálásra.

A szolgáltság nem munkatétel — hódolatbul áll; ki elfogadja adni is tartozik.

A hódolat, akaratnak megtagadása.

Akarat igénytelen mester. Csak korlátlan önmagára van szüksége.

Hódolat és tisztelet úgy állanak egymáshoz, mint negatív és pozitív.

A hódolat határtalan, a tisztelet korlátolt.

A tisztelet fokmérője érdemnek és erénynek; a jó és rossz cselekedet — fagy- és forráspontjai.

Akarat nélkül nincs jó és nincs rossz.

Akarat morálnak principiuma.

Morálnak két viszonya van: istenhez és emberekhez.

Önmagához senkinek sincs viszonya.

A morál akarat által az emberekhez viszonyul nyilvánkozik először.

Emberek eszméje, emberek társaságának fogalma.

Társaságon kívül nincs akarat és nincs morál.

Az akarat kevesebb kötelességnél, — a morál több; de mind kettő nemesebb.

Kötelességnek szerződés az alapja — jog kifolyása.

A társaság hallgatag egyesülésbeli, vagy egyezkedéssel kötött szerződésen nyugszik.

A polgáritársaság szerződésének csak egy célja van: az általános jó.

A kötelesség — az általános jót megközelítő eszközökig terjedhet egyedül.

Jog a kötelességnek azon határa, mellyen tul a jótétemény, javadalom, vagy jutalmazás kezdődik.

Joga azon mértékben van valakinek, milylenben a kötelességet egy harmadikért tellyesítette.

Kötelesség tellyesítéstől a társaságnak senkit sem szabad elzárni; vagy különben néhányaknak jogra fog utat nyitni; mi ha többször történik kiváltságolásra nyújt alkalmat.

A kiváltságolás — ha az csak kötelesség tellyesítésre szorítottatnak is — veszedelmes.

A munkásság életnek nyilvánulása, s folytonos tevést jelent.

A tevés — tevékenység — nem mindig maga az erő: sokszor inkább erőalkalmazási ügyesség.

Az erő önértet, a sükeres tevékenység büszkeséget szül.

Az önértet szerény, a büszkeség követelő.

A követelés méltányosság megfeszítése, és lépés a hatalom felé. —

A hatalom olyan mint a kötelesség — a társaság irányában egyeseknél közös és egyenlő.

A hatalom arányosítása, annyi mint osztályozása a kötelességnek.

Az érdek sem hatalomnak sem kötelességnek nem alapja; sőt az érdek kötelesség háritása által törekvés az elvont hatalom összesítésére.

Képességet megtagadni, annyi mint érdekeket állítani fel.

Osztályozni is csak akkor lehet a képességet, ha a születés tekintélye az emberiség fölibe helyeztetik.

Tekintélyt csak a bebizonyított jóakarattal érdemel.

A lélek emberben van, nem a születésben.

Megkülönböztetésben csak a léleknek szabad részesülnie.

A megkülönböztetés tiszteletből s bizodalombul áll és elismerés s rokonszenvnek gyermeke.

A kitüntetés hódolathoz vezet. Mődjai fokozatok, melyeken az egész mind mind alább száll egyesek irányában.

A hizelgés vár, melybe gyávaság sánczolja magát.

A gyávaság legfőbb polgári bűn.

Erkölcsei bűn csak egy van: az istenkáromlás.

Polgári bűn minden méltatlanság.

A méltatlanság szeretetnek hiánya.

A szeretet kapocs, mely embert emberhez, családot családdhoz, nemzetet nemzethez köt; olyan, mint a családi törzsfák, melyeknek ezernyi ágai egyes neveket a gyökkel fűznek össze.

A gyök isten.

Uralkodik az, ki szenvedéyleit zabolázza.

A szenvedély elkényeztetett akarat.

Ki emberek fölött uralkodik, megtagadja az emberiséget; a társaság célját alárendeli egyéni érdekének.

Az emberek közt nincs utolsó.

Ki egyiket megtagadja, megtagadja az egészet; ki az ágat és törzsfákot, megtagadja a gyököt; ki megtagadja az emberiséget, isten káromlást követ el.

Ujházi Lajos.

A valdenburgi háborgások.

Valamint eleinte déli Németországban s aztán Thüringenben, szintugy Szász- és Poroszországok néhány vidékeiben is a városi és falusi községeket a jogosan fenálló viszonyok iránti

Forradalmi jelenet valdenburgi várkastélyban.

Valdenburgi várkastély égése April 5dikén 1848.

ellenszegülés szelleme lepte meg. Az érzhegyek némely helyeikben, mint Mittweidában, már a gyárok dultak szét, a nélkül hogy a rombolók ellenállásra találtak, s más helyeken is többnyire csak engedmények által előzte meg a fenyegető veszélyek. S azért annál inkább lehet sajnálni, hogy Valdenburgban még a herceg engedése sem segített már. Mártzius 25-dikén Valdenburgba April. 5-dikére négyülés hirdettetett, azon határozottan kimondott fenyegetéssel, hogy erőszakhoz nyulandnak, ha engedmények nem adatnak. Az új közügyészség semmit sem tett, s noha April. 5-dikén a herceg a neki benyújtott kérelmekre engedményeket adott, s mindenütt kihirdettette, azokkal a nép nem elégedett meg, s a négyülés megtartatott, hogy a megújított követeléseknek nagyobb nyomaték adassék, melylyen 15—18,000 ember jelent meg. Miután dél tájban a hercegtől a hozzá ment küldöttség nem kapott inye szerinti választ s a közel fekvő pázstra velek kimenni vonakodott, a nép tömegben zene s ének közt indult el a várkastély elibe, honnan a herceg fiával együtt épen a kerten keresztül akart eltávozni. Méltatlankodtak vele, s az érte megérkezett hintót, miután annak istrángait kettévágták, az országút árkába fordították le. — Most a herceg egy közelében felállított könnyű lovas század ótalma alá vonult, a katonaság közáporral üdvözöltetett, mire az zárttömegben ugratott fel a vár terére s ott a nép közé vágott. Ez eleinte hátrált, de nem sokára minden mint lezövekelve állott meg s ellenszegült. Rudakkal, deszkákkal, léccel, füttykösökkel s közáporral támadtatott meg s veretett vissza a katonaság. A közellevő majorból létrák és trágyahordó szekerek hurczoltattak oda s felfordítván, torlatok csináltak azokból, úgy hogy a lovasság többé nem tehetett megtámadást. A sorkatonaság és lövészek nem is érkeztek a városba, s így ezerekből álló népsokaság láttára néhány száz gonosztevő büntetlenül engedhette magát romboló dühe által elragadtatni. Délután

3 óra tájban a várkastélyba nyomultak, hol most minden irtózatosságon szétduletott, az ablakokon kidobattott s összetörtetett. A legpompásabb tükrök üvegdarabjaikkal metszettek szét az ablakokon kihajigált drága festmények s az arany ráma izzé-porrá törteltek: a legszebb zongorák, órák s a t. kidobattak, a pinczék feltörtettek, a hort megitták, a palaczkok összetörtettek, a pápirospénz összetépett s a felállított katonaság nyugodtan nézte a dulást. A vár körüli utakon lányi magasan feküdtek a párnatollak, a vártéri tó és fák leveleivel azokkal. A felalált oklevelek szétépettek s megégettettek; 7 óra tájban a levéltár, később a kastély gyujtatott fel, s a tűz könyvekkel s butorokkal tápláltatott.

Az erős várkastélynak főrombolói, mint mondják, száz és cseh érzhegyekből szabadcsapatok voltak, kik miután reggeli 4 óráig dözöltek és pezsgő mellett kártyáztak, hajnalban elköltöztek Valdenburgból. — April, 6-kától a háborgások megszűntek, s a herceg s alattvalói közti alkudozások ismét elkezdődtek.

Berlin a forradalom után.

Miután a népvialdnak s gyászpompának vége lett, egy sajtálagos, s kölcsönös csodálkozás ál-

Fridrik Vilmos Lajos porosz herceg.

lapota állott be. Kivülről minden oldalt a berlini polgárok hőszive magasztaltatott a kivított szabadság miatt, s a serhősök csodálkozva néztek egymásra, mellökét verdesték s karba vett fegyverrel büszkélkedtek az utcákon. Más oldalról a munkások a berlini hevesebb lakossága által

Porosz herceg palotája Mártzius 30-án 1848.

gyámoltva, tanászok, írók, szabadelmű hivatalnokok által fölvilágosítva mozogni kezdettek, s nem akartak a száraz szabadsággal megelegedni, hanem anyagi jobblét után is sóvárogtak, s ezen fenyegető helyzetök s iparkodásuk által nem kissé félemlétték meg a szűkkeblű bátoratlan birtokosokat, t. i. a polgárokat; mindazáltal kivéve a tulajdonképeni alnép által elkövetett néhány kihágásokat, nagyobb baj nem történt. A 2. és 3. rendnek ezen meghasonlását használni akarta a megbuktatott 1. rend, és semmi módot nem hagyott megkíséretlenül, hogy a régi rendszert helyreállítsa, s azon ürügy alatt, hogy a birtokos s megféléntített polgárok bátorságba helyeztessenek, még a kevéssel azelőtt gyűlölt katonaságot is visszahozta a városba. Berlinnek tehát 3 jelenése volt. Első volt a katonaság által eléjtett 200 polgár temetése; második a zöldággal s lobogó zászlókkal beérkezett katonák diadalmenete; harmadik kezdődött az országgyűlés megnyitásával, mely minden protestációk dacára még is összegyűlt, noha végre a népek szilárd követelésére ez is szétszórt, s egy új, általános választás által alakított országgyűlés hivatótt össze. Berlinben is, mint mindenütt, a szép szabadság-istennőnek két kérője van, egyik a republikánus, más a constitutionális párt, kiknek utjokba a reactionális párt minden lehető nehézségeket gördít; mellyik rész fog győzni, az isten titka. A szabadságnak nem csak fejnélküli polgárokkal s birtokosokkal, a kétféjű régi uralgás maradékaival, hanem az egyfejű constitutionálisokkal s végre a háromfejű republikánusokkal is van dolga. Kit választ el férjének, majd meglássuk, én az egyfejű constitutionális urat választanám.

A szerb petitio.

Nálunk eddig nem volt állam igazi értelmében, hanem csak különböző népek érdekek, osztályok, rendek, testületek stb. rendetlen halma. Azért nem csodálkozom azon hogy most, midőn valahára, átalakulásunk megtörténtével, valóságos államba léptünk, azt még sokan nem tudják felfogni, hanem még mindig a régi állapotokban elfogultan nézik a dolgot. — Az állam tökéletes egész, melly ugyan különböző részekből áll, tesz, mert az állam egyetemesség, mely minden más egyetemességet magában foglal. Az államban azért, a szó szoros értelmében csak egy nemzetiség lehet, különben nem állam, s az ország, hol több nemzetiség, mellyet a népiségtől jól kell megkülönböztetni, van, vagy akar lenni, az nem képez államot, hanem emésztetlen tömeget. — Az államnak okvetlenül nemzetiségen kell alapnia, mert az állam létele nem elvont, hanem concret szabadság, a szabadság concret alapja s conditio sine qua non-ja pedig, mint a történelem bizonyítja, a nemzetiség. Nemzetiség nélkül soha összetes és valódi szabadság nem volt még; ha nemzetiség nélküli valamely állapotot szabadságnak neveztek és hittek az emberek, csak ámitás vagy ámitatásból tettek azt. — De valamint államban nem lehet szó többféle szabadságról, ugy nem lehet abban szó többféle nemzetiségről sem. Csak eszmezavart vagy álnokságot árul el az, ha valaki Magyar-országban: horvát, oláh, szerb stb nemzetiségről beszél; vagy államunkba tartoznak ama népiségek, s akkor az ő nemzetiségök is a magyar; vagy nem tartoznak abba s akkor nincsenek Magyarországon, akkor külön államot és külön országot alkotnak. — A nemzetiség ugyanis az államnak lelke, azért az államban létező összes népségeknél közös szelleme, melly közszellem ha nincsen meg, nemis tarthatja fen magát az állam; a nemzetiség továbbá az állam nyelve, a mi csak egy lehet, azért minden egyén és minden népség csak az állam nyelvén közlekedhetik vele s minden állami ügyet csak az állam nyelvén végezhetni el, mert csak ez lehet hivatalos nyelv; ellenben mindenütt hol az egyén vagy népség az állammal nem érintkezik, ott az akármicsoda nyelvvél élhet. Az ember csak egyik

részevel van az államban, s a mennyiben az államban van, s így egyeniségéből kiemelkedik, annyiban van nemzetisége, a mennyiben nincsen az államban, annyiban külön népisége, nyelve stb van és lehet. — Az állam nemzetiségét s így nyelvét is az államot alkotó nép határozza meg, hazánkban tehát a magyar, s azért hazánkban csak magyar nemzetiségről lehet szó, s államunk nyelve csak a magyar lehet, mellyet mindenütt kell használni, hol az ember az állammal érintkezik; a házi életben s általában a magánügyekben, magától értődik, hogy akármicsoda nyelvvél élhetni, mert oda az állam nem fér. —

Az állam továbbá csak a közérdeket nézheti és mozdíthatja elő, sem egyént sem népséget nem vehet különösen pártfogás alá, nem tehet kivételes helyzetbe. — Azt, gondolom, nem szükség bővebben fejtegetni. —

Ha már azon elvek állanak, s hogy állaniok kell, az állam fogalmából foly, mit szóljunk akkor az oly petitioakra, millyen pl. az újvidéki szerb ajk uaké, mellyet April. Skán egy küldöttség a kerületi ülésebe vitt? — Mit szóljunk nem egy jelenségre, mellyet a fókot stb népfajok hazánkban nyújtottak és folyvást nyújtanak? A szerb kérvény I. pontja ugy hangzik: „Szerbek a magyar nemzetiséget s magyar nyelv diplomatikai méltóságát ezek elsőbbségét és hatalmát minden közállodalmi és hazai viszonyokban, Magyarországban szives készséggel elismerik és viszont kívánják, hogy magok nemzetisége is megismertessek s nyelvük szabad használása magok tulajdon ügyeiben, az egyházi szolgálatokban s azok közüli beligazgatásban, törvény által megerősítessék.“ Az V. pontban kívánják, hogy a consistorium és felebbviteli egyházi törvényszék szerb nyelven vezesse ügyeit; a XII-dikben, hogy a szerb nemzetből való egyének alkalmaztassanak aránylag a hivatalokban stb. — Nem akarom fessegetni hogy kinek megbiztából szólnak így szerbajku hazánkfiai, hogy hova valók, miért s mi feltételek alatt telepedtek hazánkba s léptek államunkba: de nem titkolhatom el fájdashomat hogy mi magyarok és államunk még oly nyomorult helyzetben vagyunk. miszerint a mennyi népecske a föld hátán van, csaknem annyi akar velünk alkuba lépni! — A szerbek teljesen jogosítva érzik magokat így szólni hozzánk: mi ezt tesszük nektek, ha ti viszonyt azt teszitek nekünk; mi elismerjük nemzetiségötök hazátokban, ha ti meg a miénket ismeritek el, s ugyanhol? — szintén a mi hazánkban! Mi kegyelem szerbajku rokonainktól! Ok elismerik hazánkban nemzetiségünket, de az ő hazájukban nem teszik azt! — Boldog isten! hát hány haza, hány állam van és lesz még most is Magyarországon? Államunk kimondta a közszabadságot, egyenlőséget, megszüntette az osztályokat, rendeket, s íme a szerbek avval nem érik be; ok még külön kiváltságot akarnak, ok magokat tökéletes egésznek, egyetemességnek tartják, azért nem eléglik, hogy ezentul nem születés és rang és kegyelem fog hivatalokat nyerni és osztogatni; ok azt mondják: számláljatók össze bennünket s ha 100 magyarra esik egy hivatal, 100 szerb közül is, akár érdemes akár nem, csupán csak azért mivel szerb, adassék egynek hivatal. — Hol van itt a magasztalt hazafiság, hol a közös haza iránti hűség és ragaszkodás, hol a közérdeknek megismerése és méltánylása és előmozdítása? Ily közszellemet tanusitnak az újvidékiek? — Az egész kérvényben nem-e csupán a magán érdek, a kisszerű önzés nyilatkozik-e? — Valóban szomorú, hogy most is, midőn minden külváltnak össze kellene forradnia s a közös szabadságban és az azt védő alkotmányban valóban és teljesen egyesülnie, — az egyes népfajok az ország minden szögletéből felriadnak s az egyetemességet szem elől vesztve megannyi államokká akarnak feltolakodni, megannyi nemzetiségeket akarnak képezni s velünk, midőn épen az állam felépítésén dolgozunk, alkuba állani, mintha őket még egyszer kellene elfoglalnunk. — De remél-

lem: elég erővel birandunk, az ily követeléseket visszautasíthatni s nem fogjuk engedni, hogy hazánkban egyenlő több állam legyen. —

Valamint minden népisége, ugy minden helyhatóság is az államnak s a nemzetiségnek van alárendelve. — Azért a horvátok is, ha velünk, a mint történelmi jogoknál fogva nekik kell, egy államot akarnak képezni, nem igényelhetnek saját nemzetiséget. — En Horvátországot nem tekintem s törvényeinknél fogva nemis tekinthetem társországnak, millyen eddig Erdélyország; hanem csak municipiumnak tekintem, ambár a régi kormányok hanyagságát használva tetteleg tán több jogokat bírórol, mint a mennyit gyakorolnia lehet a valóságos municipiumnak. — Helyhatóságnak már nem lehet joga önkényt nyelvet és nemzetiséget választani az állam hira nélkül. Csak az államnak van joga bizonyos nemzetiséget elfogadnia s bizonyos nyelvet egész kiterjedésében, tehát összes helyhatóságaiában, akár ráczul, akár németül, akár francziául stb beszélnek házi körükben az emberek, hivatalos és igazgatási nyelvvé tenni. S nem lehet itt különbség a szepesi németek s a zágrábi illirek (vagy horvátok?) s az újvidéki vagy a máramarosi oláhok közt. — A hol az államtól azon jog megtagadtatik, ott nem ismerik el annak egyetemességét, ott alárendelik azt valami népiségnak vagy helyhatóságnak. — Nem óhajtom ugyan, hogy az állam ebbeli jogát mindjárt gyakorolja s pl. Horvátországban is egyedül a magyar nyelvet tegye hivatalossá; azt most, őseink hanyagsága és gondatlansága miatt, igazságtalanság nélkül, nem tehetné; csak azon jogot tagadni nem engedem viszonyzás nélkül. Nem vagyok panmagyar, sőt ellenkezőleg óhajtom hogy minél több nyelvet tanuljunk mindnyájan, s a mennyire tölem telik, törekszem azon balitéletet lerontani, mintha mi a magyar nyelvvél tökéletesen beérhetnők s egyedül vele az europai műveltség színvonalára emelkedhetnők, csak azt kívánom, hogy hazánk különböző népségei és felekezetei valahára már az idétlen és elfogult igényekkel felhagyjanak. — 5.

Ujdonságok a politika terén.

Magyar- és Erdélyország.

Pest, Apr. 28. A ministerium mindinkább mutatja nemcsak életének, de buzgó munkásságának is jeleit. Kiket ezek sem elégtének ki, nem képesek felfogni annak állását. Ministercinknek nemcsak mindenféle — és pedig sok helyen nem a legkedvezőbb körülmények közt — kell intézkedniök, de még önhivatalaikat is megszervezniök. Támogassuk inkább első független kormányunkat, semhogy hiúságunknak hizelgő gyanúsításokkal illéssük. Az szinte táblabíró-politika, ha csupán az által akarunk fontosabbá lenni, hogy a kormány eljárását gáncsoljuk.

— 20án kihirdették ki városi közgyűlésen az új törvénycikket. Elelbeléptetésök iránti javaslatkészítés végett választmány küldetett ki.

— 24ken nagyszerű népgyűlés, melyben a bécsi polgárok küldöttei mutattak be, kik rokonzenük jelűl magyar királynak, a fegyvertárakban volt pajzsát hozták ajándékképen a nemzeti muzeumnak.

— 26dikán jelentek meg az ifjuság közt a forradalmi csarnokban a kolosvári követek. Az ifjuság részéről Vasvári Pál köszönté őket, mire Nagy Péter válaszolt. Szóltak még többen is, kik közt a derék Brassai Samu kedélyes előadása kedvderítően hatott szíveinkre. Erdélyi polgártársaink, mint kijelenték, föltétlenül kívánják az uniót, békés uton ha lehet, vérrel ha kell. — Innen az egész ifjuság tömege által a színházba kísértettek, onnan pedig a nemzeti őrsereg fáklyák és zene kíséretében követé őket.

— A nemzeti gyűlés tanácskozási helyei a redout-terem az alsó, a muzeumi terem pedig a felső tábla számára vannak kijelölve. Ez utóbira helyesen jegyzi meg egy helybeli lap, miszerint ez intő jel, hogy a felső tábla csak a régiségek közé tartozik. Mindnyájan hisszük, hogy ott fogja nem sokára elénekelni hattudalát.

— E napokban éjjeli örködés alkalmával egy részeg embert találtunk az utcán. Kérdők: miért kóborog itt? Hát micsoda szabadság az, válaszolt ő, ha az ember meg sem részegedhetik? — Uj commentátiója a szabadság eszméjének.

— A tegnapi közgyűlésen mutatta be a választási és őrseregi törvények életbeléptetése iránt kiküldött választmány munkáját. Csak azt jegyezzük ki belőle, hogy az őrseregből a zsidóknak igen naiv okoskodással tette ki a szűrít, a választásra nézve pedig mintegy 39 választmányt indítványozott. — Május 1jén megyei közgyűlés lesz.

— A fináncz közügyér súlyosan beteg. Egészsége helyreállítása végett egy időre a Virányosba akar költözni. Ő az, kit legnehezebben nélkülözhetnénk a ministeriumban. De a gondviselés, mely annyiszor örködött a magas fölött, hisszük, nem sokára visszaállítja munkában megtört egészségét.

Kikinda, Apr. 27. Itt husvéthétfőn zenebona támadt, mely mindenkit rettegésbe ejtett. Ezen lázadást korántsem okozta az új törvények hirdetése, hanem néhány erénytelen emberek fondorkodása. Tisztújítószék volt, s több jellemtelen egyén, hogy tanácsnoki hivatalt nyerhessen, a községnek irásban adták, hogy azon esetre, ha őket tanácsnokoknak megválasztja, a városi birtokból földeket fogadni. A választás megtörtént, s azon egyéneket az ígéret által elámitott nép meg is választotta. De midőn az az ígért földeket követelte, a jó virágok a törből kimenekvülni akartak, mivel az illy ajándékozashoz se joguk se hatalmuk nem volt, s a zajongó sokaságot hadierővel iparkodtak szétűzni. A nép dühbe jött, s mindazokat agyonverte, kik őt ígéreteikkel elámitották. Házaik leromboltattak, butoraik összetörettek, a pénz ablakokon hanyatott ki. Semmi sem volt képes a nép dühét megfékezni, a lázongás közönséges lett s annyira növekedett, hogy a német templom is kirabolatott (mert a lázadók ráczok voltak), míg végre a 3 állomásra távol eső Temesvárból katonaság érkezett meg 8 álgyuval, s a rendet helyreállította.

Magánlevélből.

Zombor, April végével. Általános panasz megénkben, hogy némely izraeliták az ezüst pénzt magoknál tartogatván, a bankjegyeket felváltani nem akarják; sőt találkoztak olyanok is, kik egy ezüst forint hijjával váltották fel az ötösöket, de ezek csak hamar rendre utaltattak. — A nemzet őrség az egész megyében felállítatott, éjelenkiint nem kevés kóborlókat csipnek köröm közé. — Megyei tisztviselőinknél a „Tekintetes“ czím már nem igen divatozik, csak a régi szellemtől ihletett táblabírák használják s kívánják a hosszú czímet. Eljének soká!!!! Eppen midőn írjuk e sorokat jutott el hozzánk azon szivrázó hír hogy Ujvidék kir. városba a Ráczok és Magyarok között egyenetlenségek uralkodnak, s hozzánk csatlakozni áttállában nem akarnak; e hír ha igaz — mi ugyan hiteles adatok nyomán közöljük — nagyobb lázadástól is tarthatunk, mert már némely helységekből a köznép — törvényhatóságot nem ismerve — a hust, s szesz italokat — az utcán végig hordozva — árulja. Illyen helyeken czélszerű intézkedések igényeltek, mert az értetlen népet a törvény sokszori magyarázása sem csendesítette le; — minket naponként újabb-újabb mozgalmi hírek nyugtalanítanak, mit szül a titokteljes jövő nem tudjuk. — Május 1jére közgyűlés hirdettetett, eredményeiről — rövid vázlatban — szolandunk.

Victor Géza.

Késmárk, April. 25. — Mult szombatn számos helybeli és vidéki hazafiak gyűlést tartottak a helybeli tanács vezérlete alatt. Tárgya volt: a Gácsországban kitörni készülő zavarok, melyeket az ott még szét nem zuzott irodai kormány (bureaucratia) főleg az által idéz elő, hogy a birtokosság és parasztság közt meghasonlást és gyűlölködést támaszt. — A birtokosság látván az új szellemet végig járni az országokon s széttiprni a makacsul ellenszegülőt s eszében tartván az 1846ki vérontást, késznek nyilatkozott az uri munkát minden kárpótlás nélkül elengedni, erre a leMBERGI kormány körlevelet bocsátott ki,

melly által a robot elengedését ugyszólván megtiltja, csaknem betölthetetlen feltételekhez kötvén azt. A parasztság pedig csak a jelt várja hogy újra rontson a nemességre, melly azért nagy rettegésben van s ideje korán menekülni törekszik. Minthogy nálunk sem hibáznak a félrevezető bujtogatók s a szépei földnépe szokásban és nyelvben egyez a galicziaival, méltán tarthatunk attól hogy az ottan netán kitörendő zavar nálunk is vérontást és bajt okozhatna. Már azért is szükségesnek tartottuk a magyar ministerséget megkeresni, hogy minden lehető befolyását a szomszéd tartományban még mindig istentelenkedő irodai kormány teljes megszüntetésére használja; annyival inkább minthogy Gácsország történelmi jogoknál fogva ugyis a magyar koronához tartozik. — Továbbá felszólítás is küldetett a galicziai lengyelekhez hogy fölünk nem kell többé rettegniök, mert szabadságunkat visszanyervén nem fogjuk őket kiutasítani városunkból mint 1846ban, midőn magunk is irodai kormány alatt nyögünk; tehát ha menhelyre szorulnak, jöjjenek bátran közénk. —

Az egész Szepességén örvendeztető életjelek tünedeznek fel, mellyekből már előre következtethetni azt, hogy most egész más szerepet fog megénk játszani a törvényhozásban, mint az előtt. Főleg nagy lelkesedés és buzgalom mutatkozik a XVI. szépei városokban mellyek eddig országgyűlésileg be sem voltak még czikkelyezve.

Apr. 23. Kelt főügyéri rendelet következtében az országos nemzetőrségi tanács következő egyénekből alakítottat; elnök: Ottinger Ferencz vezérőrnagy; tanácsosok: báró Majthényi Istv. őrnagy, Kis Kár. százados, Földvári Laj. nemzetőrségi százados, Kállai Ferencz százados hadügyvéd; Korponai János főhadnagy, közügyér elnöki titoknok s előadó.

Uj főispányok. István nádor s kir. helyt. s a belközügyér aláírásával ellátott rendelet következtében főispánokká nevezettek: Aradban Bohus Ján. Arvában Madocsányi Pál. Baranyában gr. Battyáni Kázmér. Barsban Just Jós. Borsodban báró Vai Lajos. Békesben báró Venkheim Béla. Biharban Bóti Odón. Csongrádban Kárász Benjám. Fejériben id. Pázmándi Dénes. Krasznában Kahos József. Középszolnokban báró Wesselényi Mikl. Nógrádban gr. Rádai Gedeon. Nyitrában gr. Zai Kár. Pósonban gr. Páll Jós. Sárosban Ujházi László. Somogyban gr. Zicsi Ján. Szabolcsban Patai József. Szatmárban gr. Karolyi György. Tolnában Sztankovánszki Imre. Torontálban Karácsonyi László. Turócban báró Révai Simon. Zarándban báró Bánfi Ján. Zemplénben gr. Andrási Gyula. Zólyomban Radvánszki Ant. — Jászkun-kerületben főkapitány: Szentkirályi Mór. Kővárvidéken: gr. Teleki Sánd. — Többnyire szabad szellemű, s a kormányzásra alkalmas férfiak.

Honunkban a nyugtalanság, vagy is inkább a jezsuitikus reactio (divide et vinces) hydrája fejét emelgetni kezdi. Pósonban a zsidók raboltattak ki. Aradon a gonosz városi tisztviselők zajt idéztek elő. Győrött szinte nagy zavargás volt. Nyitrában privigei lelkész a népet izgatta. Középszolnokban az oláh nép lázong. Dabason a magyar nép leszaggatta a nemzeti zászlókat. Ujvidéken az illir mozgalmak veszélyesen terjednek. Szatmárban az összesítések, Békésben a legelő elkülönzés miatt történtek zavargások. Selmeczen, Liptóban s a t. a panszlavismus bujtogat, Torontálban és Bácsban az ujvidéki illirek magyarok ellen lázítják a ráczokat. Hát még Horvátországban? Itt tünik ki legvilágosabban a reactio titkos armánya. Ezen országot az anyahontól elszakasztani, Fiumét fölünk elvenni s ily módon Magyarországot elgyöngíteni. Előbb utóbb terrorismusra lesz szükségünk, ha honunkat fenntartani akarjuk.

Ausztria.

Ó folsége a császár minden örökös tartományainak szabad alkotmányt adott, mely Bécsben a császár születés napján hirdettetett ki. A bécsi németek, mióta a német kormány által tett rop-

pant adóságokban mi magyarok osztozni nem akarunk, igen hidegedni kezdnek irántunk. Különösen azt is hányják szemünkre, hogy mi az olaszokat pártoljuk.

Cseh honban a németek és csehek közt folyvást tartnak a surlódások, nálunk a panszlavismus, ott a németismus makacskodik, pedig a mi honunk Magyar és nem Tótország — amott Cseh- s nem Németország van.

Olasz honi hírek konkolya közül alig lehet egy pár szem tiszta valódi hirt kiszemelni. Beszéli Udine feladta magát, s Velence is követni készül példáját. Megjegyzendő, hogy Olasz honban a papok IX. Pius nevében hirdetik a hadat apostoli királyunk ellen. Az olasz seregben 153 fegyveres zsidó s 200 lelkész van. Az első, fogadni mernék, első kartácslövésre világba szálladnak, az utolsó nem tudom mellyik evangéliumból védhetik tettöket, mert Jézus nem volt katona.

Lengyel hon. Magán levelek szerint Krakóban és Tarnowban a lázadás kitört volna. — Brodiból jelentik, hogy az otti lengyel zsidók szakállukat leberetváltak s nemzeti öltönyt francziával cserélték föl.

Abauj-kassai napt események.

Apr. 30. Legjobb urunk királyunk születésnapja (Apr. 19.) közügyéri rendelet következtében mai napon nagyszerűen megünnepeltetett. Már reggeli 5 ór. a taraczkok sűrű durrogása hirdeté a nagy nap fölviradtát; 10ed fél ór. minden rendű s rangu lakosok vegyesen minden különbség nélkül, ugy szintén a nemzetőrség s a helybeli lelkes tanuló ifjuság Soós Sándor ideigl. őrnagy vezérlete alatt a városház előtt gyűltek össze, honnan s elől a megyei és városi törvényes elnökök menve a három diszmenetben a külvárosban lovalda melletti térre siettek, hol is a sor-katonaság s a nemzetőrség négyseget formálván szabad ég alatt nagy tábort misé tartatott és ezek fohásza az egek felé szálltak dicsőn országgló királyunk hosszú életeért. Tegnap este az ezen alkalomra csupán bejött Ferdinánd huszár ezred s a helyben szállásoló soredred zenekari felváltva fáklák özönében s ezerek kíséretében éjizenével dicsőítik a mai bekövetkezett nagy napot. Ünnepelel végeztével a nemzetőrség fő- s altisztjei szeretett ideigl. vezérok Szirmai Istv. grófnál tisztelkedtek.

Máj. 1. Reggel a városháznál nyilvános közgyűlést tartatott, melyben Demeczki Lajos, mint halljuk, a belközügyérségnél titkár, ki tegnap Budáról ide megérkezvén, a könnyen orránál vezethető tanácsot ékes beszédével egy délután mulhatlanul tartandó nyilvános tanácskozmány tartására birta, hogy ezen tanácskozmány, rendén kívüli ez uttal és szükségtelen volt, azt a következő csakugyan igazolta. A tanácskozmány délután 4 ór. kezdődött, melyben az elnök helyett, bíró felszólítására (minek volt ez?) Demeczki titkár szót emelt, és a Budán a tisztújításra miként lett elnök választásáról egy semmi ujat magában nem foglaló értekezést tartott, továbbá a legközelebbi országgyűlésen alkotott e részbeni törvényt s ennek folytán kiadott közügyéri rendeletet akép magyarázta, hogy az elnök Budapestben az összes lakosság által lévén megválasztva, az elnöki választás itt is ugy történjék, melyre Dezsőfi Ferencz gr. és Kelcz Istv. alisp. szólottak, és a törvény s közügyéri rendelethez ragaszkodásukat teljes sziládsággal kijelentvén, a tiszt. titkár nyilatkozataikat, s mint mondá, parlamentaliter megeczafolni erőködött, azonban szavai a többségnél viszhangra nem találtak, s ime alig hihető, a titkár ur rögtön kész volt — à la Bosco — első állításával merőn ellenkezőleg a törvény s közügyéri rendeletnek más magyarázatával előállani, ugyan is miután látta, hogy első indítványa pártolásra nem talál, ő is az ellenében előadottakat azon modorban értelmezte és a többség csakugyan abban megállapodott. Ezek után a választásra nézve, mennyiben t. i. a többség a nép közös fölkiáltásából kivehető nem lenne,

határozottatott (?), hogy azon esetben az titkos szavazás után a tanács és választó-köztség által eszközöltessék, — ezen többség mi módoni kivétele iránt folytatván a tanácskozás, a tiszt. titkár még arra is hajlandó volt, hogy a kivított nyilvánosság rovására a nyilvánosan tartandó választási gyűlésből a hallgatóság kirekesztessék, de ebbe is fejszójának nyele szépen beletört, — ő ugyancsak merre a szél arra a mephistói köpenyét is forgatta — s ő, kinek mint közügyéri hivatalnoknak köteletségében állott volna a törvényt és közügyéri rendeletet szilárdul fentartani, kinek mint olyannak inkább minden igyekezetet a rend és csend, és béke fentartására kellene fordítani, körünkbe jött a kedélyeket fölzigatva az ingerültség gyűlöletes magvát szét-hinteni; — hogy miért s mikép jött ő ide, hol állítása szerint több századok óta elhalt elődei csontjai nyugosznak, azt ez uttal nem taglalgatjuk, csak annyit mondunk, hogy embereit, de önmagát sem ismeri, s azon nyilatkozatát, miszerint azt mondá: ha ő le nem jön, akkor mi választani sem tudunk, képtelennél képtelenebbnek találjuk, itt többé diktátorokat szenvedni nem fogunk, mi készek vagyunk mindenre, kivált pedig oly szerénytelenek ellen, mint ő, ki erőnek erejével egész elbizottsággal magát elnöknek feltolni akarta, akkoron, midőn már itt békés uton százakra menő aláírásokkal erősítve a tiszta, szeplőtlen és szilárd jelleméről s hazafiúságáról országzszerre ismeretes, minden pártokon és érdekeken felülálló Semsei Albert lelkes polgártársunk személyében a közbizalom központsult — az ilyen csend, béke és rend háborítók és magán alacsony érdekből a kedélyeket fölingerlő Demeczki féle titkárok a közügyérség, nem csak a nyilvános utoni megrovására érdemesek, különben nem lesz csoda, ha a közügyérség irányában, mire mi csak gondolni sem akarunk, a közbizalom csökkenni fog, ennek eltávolítására közelében minden gyom kiirtandó. — Este Semsei Alb. elvbarátai s tisztelői által nagy fátylós éji zenével tiszteltetett meg, e megtiszteltetésben részesültek még: Ster Ferencz, Fiedler Kár., Hajdu Dán., és Vitéz György. — Semsei Albertet a közvélemény kívánta elnöknek, ő maga személyesen föl sem lépett, sőt szerénységből, mit eléggé becsülni nem lehet, falura kiment és csak más nap reggel jött vissza.

Máj. 2. A városi táncsteremben reg. 9 ór. vevé kezdetét a híres választási nyilvános közgyűlés, mellyet hely. bíró Rimanóczy Ferencz felette jelenktelen beszéddel nyitott meg. Semsei név hangzott az egész teremben, sőt utcákon is, — Demeczkit kiáltotta a más csekély számú párt Sikorszki magas irnok, kinek azért, mivel elég magas, kár volt székre felállni, lankadt vezérlete alatt, és miután azok, kiket illet, a felkiáltásból, ha csak pápaszemen nézni nem akartak, a többséget, mely csak ugyan, isten és emberek előtt mondhatjuk, szembetünőleg Semsei részen volt, kimondani vonakodtak, a láрма meg nem szűnt, és a bizalomra minden tekintetben többé alig érdemes helyett. bíró jezsuitikus képpel látván, hogy Demeczkit semmi esetre kivinnie nem lehet, minden előleges joggal követelhető figyelmeztetés nélkül a tanácsal a városbázra suttonban ellillant, s a két kijelölthez többek kívánatára még Ster Ferencz ritka becsületességéről ismeretes derék polgártársunk soroztatván, a tanács és választó-köztség a titkos szavazáshoz hozzáfogott, eredménye: Ster Ferencz 69 szótöbbséggel elnöknek elválasztott, mely megválasztásba, ha bár fájdalom ez uttal buktunk is, de úgy hisszük, dicsőségesen, mert szószegők nem lettünk, mint más sok száz, részünkről megnyugszunk egy részről azért, mivel a híres agitator csuful kijátszodtatván, célját nem érte, más részről pedig azért, mivel a választás egy igen becsületes, általunk mindig igen tisztelt polgártársunkat érte, kinek, reméljük, főfeladata leend, a

közönség közkívánatának mindenkben lehetőségig eleget tenni, s csak egyre kérjük még, hogy a Demeczki — Laszgalner féle boltban működni szokott párt tanácsait semmi részben ne kövesse — a közvélemény igen sujtó! Mi mindenkinek a magáért megadjuk, működésünk nyilvános, nyílt sisakkal, választott utunkból soha ki nem térünk, elveink velünk sírba szállnak, egyenes és becsületes uton haladunk, s mik most vagyunk, azok utolsó vég lehetőségig maradunk, azért uraim, legyetek méltányosak, suttonban, titokban ne ármánykodjatok és veszélyes elveitekkel, mellyekkel többek közt a nemesség és tisztesség ellen izgatni nem iszonyodtok, a közesendet és békét ön romlásatokkal ne zavarjátok fel, mert hasonló izgatásoknak a következményeik mindig a legszomorubbak szoktak lenni, s az illetőket rettenetesen sujtók, mitől isten mentsen meg.

Párisi divatok.

Van egy zsarnok, kit semmiféle lázadás sem foszthat meg trónjától, ez a divat. Fejét korántsem hajtja meg a köztársaság előtt, sőt még büszkébben s fényesebben emelkedik föl. A nemzetország által Párisban rendeztetett jótékonybál; a művészek tánczvizalma ugyanott, legékebb öltözékeket látatta velünk; minők közül itt kettőnek ábrájával kedveskedünk.

Az első jobbra: ruhája rózsaszin habos selem szövetből, a derék és szoknya rózsaszin

Párisi divatok.

szalagokból készült kis szélfordrokkal szegélyezve elől a szegélyzet lobogó rózsaszin csipkeszalagokból áll; maga a ruha gyöngyszin kreppből szegélyzettel s felöltővel van ékesítve, hasonnan apró rózsaszin csipkefordrokkal beszegve, és horzasrózsa-bokrétákkal beagatva; a szegélyek csipkegallért képeznek hátra felé; a fej fődetlen.

A más, sokkal pompásabb öltözék cserenyepiros atlac ruhából áll, fehér vagy fekete lobogócsipkékből készült csipkegallérral; ezen gallért s a többi csipkéket különféle színű margaritvirág bekréták emelik föl kissé.

12. Képtalány.

Megfejtése a 11. szám alatti képtalánynak:

Napoleon nagyállása, diadalmai, történeti jelentősége, mindene véráldozaton keletkezett; minél dicsőbb a magyar szabadság! mely nagy haza szeretet s egyetértés által kivívott.

Május 2^{ki} városi közgyűlés részleteinek hű rajza, czáfolat, és felhívás.

A „Képes Ujság“ 19ik számának, „Abanj-kassai események“ című rovata az 1848: 23ik t. cz. 11 Sának foganatosítása végett, városunk kehelében f. hó 11kén s 2kán tartott nyilvános közgyűlés előzményeiről, s folyamatáról, egy felette eltorzított tudósítást foglal magában. Annak névtelen szerzője a „calumniari audacter, semper aliquid haeret“ ismeretes elv szerint, úgy látszik nemes feladatul tűzte ki magának, a történetek hű rajza helyett, epébe mártott tollal, szándékban, s tetteiben gyanusítani s rágalmazni a hazafiúi keblű, szeplőtlen jellemű derek Demeczky Lajost. E jeles férfiú városunk szülőtte, elődeinek csontjai századok óta csakugyan itt porlanak, nemzetségéből; a városi levéltár hiteles okiratai szerint 1682től e városnak három országgyűlési követe volt. Ő maga jó hírnevét — itt helyben, mivel esze — s szívének megfelelő módon, mint hasznos, ernyedetlen munkásságu polgár, és kültanási tag, — a hazában pedig, mind két ízben volt országgyűlési követünk, két országos küldöttség tagja, és választmányi tollnoka, helytartósági titoknok, s legközelebb a belügyministeri tarczánál alkalmazott honfi, — elvitázhatlanul szilardabb alapra fektette, mintsem hogy az, egyes, talán nagyságát irigylő törpének rosz akaratán megtörhetne. Őt családi ügyei körünkbe hoztak, s több, kitünő tehetségeit, tiszta szándékát méltányoló polgártársai, a polgármesteri hivatal elvállalására bizodalommal fölkerítették; mit ő hivatásánál fogva el nem fogadhatván, megkérített: lenne legalább ideiglenesen szíves, szülő városa ügyeinek ezen átalakulási korszak igényelte újarendezésében, mint tisztujtási elnök közremunkalni ha annak elválasztatnék. A jeles polgár, ki sem pihenve az utazás faradalmait engedett ügymelletti lelkesülése — és ismert polgártársai kérelmének, s még az nap tartott tanácsülésben, a tisztujtási elnök választása, s egyéb teendők elintézésére a választási közgyűlés előstején nyilvános tanácskozmányt javalt tartatni. Javallatát czélszerűségénél fogva a tanács elfogadta. Sajnáljuk, hogy a névtelen közlő, ékesebb beszéddel a szerinte könnyen óránál vezethető tanácsot ellenkezőre birni meg nem kísérlette.

Május 11kén déleesti 4 órakor összegyűlt a tanácskozmány. Abban elnöki felhívás következtében Demeczkynek történethíven előadta, miként Budán hasonló alkalommal, az összes lakosok bizodalma egy férfiúban központosulván, a városi tanács, a nyilatkozó közvéleményre figyelve, azon férfiút tisztujtási elnöknek választotta, melly a törvénybe, és a ministeri rendelménybe épen nem ütköző, a nyilvánosság érdekét, és helybeli körülményeinket tekintve pedig, a támadható zavarok kikerülésére igen czélszerűen gyakorlatnak, e városbani alkalmazását javasolta. Derek polgártársunk ebeli értekezése tehát, a névtelen közlő megjegyzése ellen, mégis valami újat foglalt magában, miután ez, — egy előbbi tanácsi határozat ellenében, mellynek erejénél, a nyilvánosság rovására a tanács, választott polgárság és követválasztásban részt vett 30 polgár, a közvélemény mellőztével, titkos szavazattal választandotta a tisztujtási elnököt — tanácskozási tárgyul kitűzetett, és több rendű előadások után, aképen módosítva: hogyha a közvélemény fölkiáltásokban többek mellett nyilatkoznék, a tanács, és választott polgárság tisztujtási elnököt, törvény értelmében szavazat többséggel, a közvélemény kijelölteli közül válasszon, határozottá is lón.

Másnap Május 2kán a közvélemény kipuhatólása végett a tanács, és választott polgárság, a városi táncsteremben megjelent. Ott az elnök b. bíró a közgyűlést jelentéktelen beszéddel, mint közlő irta, azon egyszerű oknál fogva sem nyithatá meg, mert bizony — szóhoz sem jutott. A polgárság nagy része Demeczky Lajos nevét hangoztatá; néhányan elnöknek a lelkes Semsey Bélát kívántak, s ezek száma a tanuló ifjúságnak időközbeni felhívás következtében történt megjelenése után tetemesen nevedett. Három óranegyedig szünni nem akaró felkiáltások után, az ünnepelt két név mellett a talpig hecsületes polgár és jeles gyógyszerész Steer Ferencz neve hallatott hírneves polgárok ajkairól. Ezekután az elnök, a kevéssé szünnő zajban értelmesen kivehető szavakkal kinyilatkoztatta: hogy a tanácssal szavazás végett a város házi-terembe megyen. Következőleg nem vonult vissza, nem illant el sutonban. A városháznál bevezetettén a szavazás Steer F. 69 szavazattal, 3, és 4 szó ellenében elválasztatott tisztujtási elnöknek. Ez gyógyír mind a két rész sebeire, mellyeket a közmegelegedés jótékony hatása behegesztvén, azok többé igazán nem fájhatnak. — A választott elnök, az érette járt küldöttség kíséretében a terembe megjelenvén, zajosan és szívesen éljenzetett. A közgyűlés folytatván a város négy kerületre osztott, a lakosok, és választók összeírására, elnöki előterjesztéshez járult polgártársi rokonszenvvel 56 tagból álló középponti küldöttség neveztetett, végre a tisztujtás napja f. hó 25kére kitűzetett.

A közgyűlés részleteinek újabb hí rajzával, az országnak — nehogy badarságokkal ámitassék; polgártársainknak nehogy értelmetlen gyáva eszközöknek tartassanak; Demeczky L. polgártársunk érdemeinek — kit a méltatlan, s alacsony sértegetések ellenében öntudata tökéletesen megnyugtathat — szóval az igazságnak, és tiszteletnek tartozunk.

Most még egy pár észrevétel a névtelennek közléseire. Ő Demeczkyt, ki a közgyűlés előtt csak egy napot töltött Kassán híres agitatornak nevezvén, örül hogy kijátszatott (!) az alatt pedig hétkes uton szerzett százakra menő aláírásokról beszél, fájdalommal említi saját partjának többek szegése miatti bukását, örül, hogy ő maga szőszegő nem lett. (Csuda) Ezt azért hozzuk-föl, hogy kivilágolják ki volt az agitator, és ki bukott. Mi különben azt tartjuk, hogy saját meggyőződése mellett törvényes uton, és módon agitálni, illő is, szabad is mindenkinek. Továbbá Demeczkynek a ministeriumnál alkalmazására vonatkozólag, a névtelen tudósító a ministeriumot arra kérni merészkedik, hogy az irántai közbizalom csökkenésének (o! o!!) eltávolítására minden gyomot kiirtson. Mi megvagyunk győződve mikép a magas ministerium a gyomlálást illetőleg egy annyira avatatlan kertész tanácsára nem szorult, és bölcs belátása után a hozott gyümölcsből ismervén termőfáját Demeczkyt mint hasznos növényt alkalmazta. Végre üdvös intést ad (talán mindnyájunknak? köszönjük) hogy méltányosak legyünk, — azok voltunk, s leszünk, — ne ármánykodjunk — azt mi tenni nem szoktuk. Hogy valaki többek között veszélyes elvekkel a nemesség, és tisztesség ellen izgatni nem isszonyodott volna, nem hisszük ez egyedül a névtelennek rém képe. Hitünk az, hogy az izgatás jelenleg, miután mindenkinek hazafiúi legszentebb kötelessége az érdekegyesítés, és egybeolvadás legnagyobb polgári bűn.

Berekesztésül még egy igénytelen sejtelen, és felhívás. A megczáfolt hamis hírek, és rágalmak írója magát eddigelő meg nem nevezte. Azomban a szokott rovatcímzet, logikátlan eszmezagyvalékot, egymást sűrűen érő következetlenségeket, rendetlen, és hibás írmódot szem előtt tartva, igen valószínű, hogy a kérdéses czikk szerzője nem más — mint az irodalmunk körében szerzett babérjairól nevezetes Klestinszki László ur. De mivel mi okadatolt sejtelmünkben mindamelllett is csalódhatnánk, zeteinek helyessége iránt rendíthetlen hitű, de mi szavai s tettei után arról meg nem győződhetünk. Ön kedves egyéniségét a közvélemény *illetéktelen* tolmácsául feltolta, hozzánk többes számban beszél. Mi kérjük, mellőzze e szólásmódot, mellőzze önérdékében, mellőzze leginkább akkor, midőn sírkői a sajtótörvény 12ik §nak megtorlása alá esnek. — Más alkalommal önnek, egyik társával talán sikerült ugyanazon törvény 11ik §át büntetlenül megszegni, de azért ne kapjon vérszemét. Mert a közhalad, hisszük el nem marad, és önnek közvéleményénél kétségtelenül sújtóbb a köztörvény. Ön közvéleménye ha *ártatlan* senkit nem sért figyelembe tétel nélkül elhangzik; de a köztörvény még *öntől* is engedelmisséget és tiszteletet követel. Le tehát az aláreczelal, nyilatkozatát kérjük.

Kassán, 1848ik évi Május hó 10kén

többek nevében:

Régen György. Ertly János.

Kerekes György. Wandraschek Károly.

Vezérezkik.

Túláradás. Pesten történtek és törté-
nek dolgok*), melyek a távolnézőt kétségbe-
ejtik és azon gondolatra kényszerítik, hogy ott
nem kis számmal vannak polgártársaink,
kik társaink lenni vagy nem tudnak, vagy
nem akarnak. Alig temettük el a félszeg elvet:
„az állam mi burocraták vagyunk;“
alig kezdjük azon édes otthonosságot érezni,
mely az ember keblét oly nagy örömmel előnti,
midőn a bitoló gazdának kitéfelét ünnepli: s már
is az eltemetett elvnek holtakból feltámadását
kell látnunk, mely így hangzik: „az állam
mi vagyunk!“ — Kicsodák azon mi fér-
fiak? kérdezi a megremült hazapolgár. S fülebe
zeng a hatályos felelet: a nemzet! A felelet
pedig még jobban ijeszti a kérdezőt, ugy hogy
valóban kísértetek között gondol lenni, — mert
hasztalan tűnődik magában, mint lehetnek azok
ott a nemzet, holott ezer meg ezer hazapolgár
nem tartozik hozzájuk!

Pesten történnek dolgok, melyek világo-
san tanúsítják, hogy ott nem kis számmal van-
nak polgártársaink, kik társaink lenni nem tud-
nak vagy nem akarnak. Hiszünk azonban, hogy
csak nem tudnak s tán addig nem tudnak, míg
az események zugása le nem csillapul, vagy a
történetek habja, mely őket felemelte, a fo-
lyam színvonalára le nem ül; hiszünk, hogy
akarataik nem hibás, különben házaárulás bü-
ntetéről kellene szólnunk. Ez azonban bizonyos,
hogy azon urak ott, kik tán évektől fogva egyéb-
ről nem gondolkoztak, mint hazáról, országról,
államról, népről, ép azt nem ismerik, minek
gondolatjával keltek feküdték.

„Az April 10diki választmányi ülésben N.
Károlyváros is csatlakozását jelenté a középponti
(pesti) mozgalomhoz, — beszél a Pesti Hírlap
27 számában. Nyári indítványára ezekkel is
érintkezésbe teendő magát a választmány. A csat-
lakozásra, ugymond, ezentul is szükségünk lesz.
Az így gyűjtött erőt meglehet a mi-
nisterium támogatására fordítjuk,
mellyet szülő jelenleg egyedül le-
hetséges ministeriumnak tart, de az
is meglehet, hogy ellene.“

Ugyan kérдем Nyári honpolgárt, kinek
kezébe a veszélyes pillanatok oly nagy befolyást
tettek, s kitől azért a jövő évek számot ké-
rendenek, midőn a tények, az országot biz-
tosító felvirágoztató tények fognak
csak nyomni, azon erővel duzzadt beszédek pe-
dig, melyekből gyászos felhő támadhat még, ha
idején törvényes villámhárító nem állítatik fel,
már el lesznek enyészve — nem fog-e örülni, ha
akkor azt monhatandja: merő üres szavak voltak
azok, melyeket 1848 April 10dikén a pesti vá-
lasztmányban ejtettem, mert divat vala inkább
beszélni mint gondolkodni? Ha pedig, mit a ma-
gyarok istene ne engedjen, önnek szavai legki-
sebb valóságot fejeztek ki, és nálunk csak ugyan
a türethetőbb zsarnokság után az eltűrhethetlen
nagy zsarnokság fog bekövetkezni, akkor önt,
mint kanócvetőt, fogják a jövő évek elkár-
hozhatni.

Polgártársak! mire való a nemzeti őrsereg?
Az fog, az akar-e kormányozni? az fog, az
akar-e törvényt hozni? Hát nem a választandó
nemzeti képviselők lesznek az országos, mon-
dom, az országos érdekek képviselői? a ma-
gyar felelős ministerium nem fog-e csak a nép-
képviselőknek számolással tartozni? Kicsoda te-
hát az, ki már is semmivé akarja tenni a nem-
zeti képviseletet? azon képviseletet, melynek
szilárdulásáért minden polgárnak, ki nem magá-
ban végnélkül szerelmis, vagy kétségbeesett gon-
nosz, ki miután lelket odadta, nem bánja, ha
vele együtt a világ elvesz is, — mondom, mely-
nek szilárdulásáért minden polgárnak mindent ál-
doznia kell? Kicsoda az, ki már is az alakuló
s mind eddig rendeződni is alig tudott ministeriu-
mot fegyveres kézzel akár támogatni akár meg-
buktatni készül? ki az országgyűlési kormányt
egyelőre lehetetlenné akarja tenni?

*) E cikk még mult hó 18dikán iratott.

E szók: „az így gyűjtött erőt meglehet a
ministerium támogatására fordítjuk, meglehet
hogy ellene,“ e szók oly rémitők, hogy minden
államnak és társadalomnak lehetőségét is kockára
teszik; e szók tehát állam elleni indulatot mu-
tatnak, mely semmi rend között megférni nem
akar, vagy az államról teljes tudatlanságot árul-
nak el, — csak Nyári Pál fejtheti meg azok
igazi értelmét! — De elmondattak; a választ-
mány nem rozszallotta, az elbeszélő Hírlap min-
den megjegyzés nélkül közölte, komolyan mon-
dattak el, s azért nekünk s mindennek szentkö-
telességünk azoknak esztelenségét vagy gonosz-
ságát komolyan kifejezni — ha ugyan a közvé-
lemény más akar lenni mint csak levegőt verde-
sett szók véletlen üledése a nem gondolkodó
elmékben.

Nem hiszem, sőt tagadom, hogy már ezen-
tul csak személyek soha nem az ország, csak
személyes érdekek soha nem az egyetemesség,
a közjólét közmivelttség, szóval csak az önzés
ármányai soha nem az eszmék fognak uralkodni.
Nem hiszem, sőt tagadom, hogy az volna józan
politika, életre halálra mind csak azon törekedni,
hogy néhány hús egyed közül majd az egyik
majd a másik tized felülkerüljön. Sőt hiszem és
vallom, hogy az annyiféle vallások, nyelvek ér-
dekek által szétszaggatott hazánkban semmi sem
lehet veszedelmesebb mint olyan párisi klubféle
politika: „ótez — vous en pour que je m'y place,
takarodj én fogok kormányozni!“ —

A parlamenti kormányról — mert idegen
szót szivesen használnak, több böleseség látszik
benne lenni — sokat beszéltek már nálunk: azon-
ban midőn olyan nyilatkozatot épen onnan hal-
lunk, hol azok határoznak, kik arról irtak és
beszéltek, meggyőződünk, hogy ok idegen szót
kaptak fel, ahhoz félszeg tényeket kapcsoltak,
s már azt gondolják, hogy a politikának böl-
csesség-követ bírják. — Nekünk kormány kell,
mely az országgyűlésnek, mint az egész nemzet
képviselőinek egyetemess akarataival kormányoz-
zon. Mi országgyűlést ohajtunk, melynek tagjai
nem azért gyűlnek össze, hogy megbuktassak a
mi fennáll, hanem hogy az országnak jelen és
jövendő szent érdekeit ójják kifejtsék, s nem-
csak azon érdeket mozdítsák elő, melyeknél fogva
az ember inkább állat mint ember, hanem azokat
is, melyek a nemzetet anyagilag és szellemileg
emelik a valódi egyetemességet virágoztatják.

Határozott ellenci vagyunk azon franczia
ferdeségnek, mely minden magasbat sárba tapod,
mely midőn hazafiságról fecseg, az anyagiságnak
hódol, s midőn a dicső nemzetet emlegeti, lelke
ára után nyulik. Mi a szabadságot erény nélkül
gondolni sem tudjuk; mert nélküle egyes ember
és egész nemzet csak szolgál. De a hazafi erény-
hez azon tényezők tiszta ismerete tartozik, mely-
lyek az állam egyetemességét teszik. Azért nem
is tudjuk, mit lehet azoktól reményleni, kik a
legegyszerűbbeket sem bírják elválasztani, s kik
a nemzeti őrsereggel akarják a kormányt támo-
gatni vagy buktatni. Mert ha ezt tenniük szabad,
miért ne kergessék el az országgyűlést is, mi-
helyt az nem olyanokat fog törvénybe tenni,
minőket a pesti urak kívánandanak? E lesz az-
után a nemzet közakarata! —

Hát ha az őrsereg a választó hazafiak egye-
teme, akkor sem kergethetné szét Nyári Pál
vezérlete alatt az országgyűlést? Hazafiak! mi-
dőn az őrseregben vagyunk, engedelmeskednünk
kell, nem ugy magyarosan, mikor tetszik,
hanem katonásan, tetszik nem tetszik, minden
okoskodás és szónoklás nélkül: és engedelmes-
kednünk kell azon törvényes vezéreknek, kiket
a magyar törvényes kormány ki fog nevezni.
Azok, s nem a pesti választmány határozandja
meg, mikor ki ellen fogjunk fegyvert. Ha ellen-
ben nem akként lesz lelkesülve az őrsereg, ugy
Europa ki fog nevetni, s szép hazánkat okosab-
bak öröklendik. — Midőn pedig követválasztás
végett gyűlünk össze, akkor keblünk tiszta su-
gallata, nem bujtogatók kívánsága szerint kell
szavaznunk, ha ugyan megértünk a szabadságra.
Mert ki akaratainak nem ura, s meggyőződésé-
nek nem gazdája, az nem ért még a szabadságra,

sőt az annak lesz szolgája, ki zsoldjába fogadja.
Törvény maga nem tesz szabaddá, különben az
alkotmány elég volna honboldogításra, s a 10
parancsolat kihirdetése után büntettet nem kö-
vetett el volna többé senki. — Ha ellenben pus-
kával fogunk követet választani, közséjben me-
gyében olombot helyett puskával határozni, ak-
kor a szabadság kertjei öldöklés helyei lesznek,
s a szabadság sírkertjeivé válandanak.

Már késő! e sorsdöntő szó Európában e
cikkelyke ellenébe is felhozhatik. Adná Isten,
hogy az itt elmondott figyelmeztetés azon érte-
lemben késő volna már, hogy többé rá nincs
szükség, hogy nálunk minden már törvényes ke-
rékvágásban van. De az igazság megemlítése
soha nem késői; a pillanatok elrepülnek, az
egyedek váltakoznak, de az emberi természet
indulatai megmaradnak s örökké mozdulnak a
hajlam szerint, ha az ész gátat nem vet nekik.
Azért soha nem lehet késő a figyelmeztetés, ha
igazságot mond. 3.

Egy magyar leány.

Történeti beszély.

(Baró Reviczky Józseftől.)

(Vége.)

— Az idegen podgyásza között lévő lepecsé-
telt irat eszembe jutván, sorsa és kiléte felőli
vágymat, az irat felbontása által, reménylém
némüleg kielégíteni, azt minden további gondol-
kozás nélkül megtettem. Tartalmát elolvastván,
főnséged becses szeméjjét, és barátja Zoltán Kál-
mánt érdeklő legaljasabb eszszövény — legrava-
szabb fogásokkal — és jutalom váró szerencsé-
vel kidolgozott gyalázatos tervet tartottam resz-
kető kezeim között — még egyszer elolvastván
a gyalázatos sorokat — számot vettem az élet-
tel — és minthogy attól semmit sem vártam többé
— egy pusztá szigetre képzeltem magam, — hol
a halált a végelválast az élettől — csendesen ugyan,
de nem munkátlanul kellett bevárnom — hirtel-
len elhatároztam magam — a eszszövényes, ál-
talam ujjontan bepecsételt iratnak kézbesítésére.
E végből kevés sorokkal öreg Bálintunkat ujjon-
tan szerzett majorságunk örökösévé tevén, —
még azon az éjjel végbucst vettem, nyugadal-
mas lakunktól — és egy közel lévő kis városká-
ban gyorsan folytattam utamat. Ott talpig fekete
vitézi köntöst vásárolván; — nememet megta-
gadva, azt magamra öltém. — Szegény meghol-
dogult atyám éltemben. — Ah! egy boldogabb idő-
ben! — mindazon gyakorlatokban, melyek egy
nemes bajnokot jellemzenek — Atyám eránti
őszinte ragaszkodásom következtében, — idő-
töltésből — részesülvén — erősen hittem, hogy
az álruha alatt személyemet gyanítani senki sem
fogja. Felkészülvén, higgadt kebellet folytattam
utamat Hollókőfelé; — oda érvén: az orvost még
ott találtam, — az iratot kézbesítvén, egyszer-
smind kéréim őt, engem bihamarább a szüksé-
gességekkel ellátva, utra bocsátani. — Az orvos
elolvastván az iratot, azonnal az ide mellékelt
Alegrinek szülő levelet adta kezembe, azon meg-
jegyzéssel, hogy a bizonyos mérget — biztos em-
bere által már kézbesítette. — Csak ezen levéllel
siessék ugymond: mivel a mint értesülve van, a
fejdelem már, barátskánál táborát ütött — ipar-
kodjak végzé szavait, hogy még az éjjel a tá-
borba érvén a levelet Alegrinek kézbesítem. —
Gyors léptekkel elvettem, a sors által sze-
mélyemnek kijelölt utján — egy csárdába fel-
bontván a levelet, a pokoli ármány világos lőn
előttem. Életemnek legközelebi mult korszaka
és azon ür, — melyet keblemben éreztem, ugy
szolván kényszerítettek személyemnek némü
jelentőséget adni. — Főnséged becses személyéért,
a legdicsőbb halálnak karjaiba dűlni volt most
egész eszím. — — — Hogy mikép? — és ho-
gyan sikerült életemnek legszebb terve? — ta-
núsítja ez irat, mely csak holtom után olvasható
főnséged által; — most már mindenem visszaho-
zhatatlanul tul vagyunk. Fogadja főnséged vissza-
legbecsessebb kincsemet — főnséged kegyelmé-
ből nekem adott emlék gyűrűt, — szolgáljon

ezentúl az főségednek — hű emlékül — azon legfelsőbb kegyelme által, köztünk edelt — álmyszerű varázs órákra — melyben egy szegény magyar leány szíve hajlamát követvén, szívvel és lélekkel főségedé volt.

Ujluky Agnes.

A király e sorokat legnagyobb figyelemmel halgatta — olykor-olykor — nehéz sohajtört ki kebléből — úgy tetszett neki, mint ha hős életének kör képei, álm szerűen derengének, az előttünk ösméretes korszakból elő — majd szívéhez szorítva kezeit, mintegy könyítve annak hevesebb liktetésein, majd ismét szelid bánatos mosolyal tekintett, az általa Agnesnak adott — de visszaküldött arany gyűrűre; — elvégezvén Zoltán az olvasást, fejedelmi barátjára nézett, és megjéjdt: midőn annak sapadt halvány arczáján — a keblébe pusztító fergetegkint, dúló kínok iszonyatos jeleit — szemlélte. — Fájdalmas érzés dult Zoltán nemes keblében is. Agnes szerencsétlen — valójában jobb sorsra érdemes — sorsa — mélyen megillette nemes szívét; — de megindulásán erőt vévén, szívből eredt őszinte vigasztalásokkal, kezdé fejedelmi barátját megnyugtanni; de ah! hol a vigasz egy sebhedt szívre! — van e helyzet, melyben egy rokon érzelmű jámbor lélek, iszonyuabban szenvedjen? — mintegy ilyen fejedelmünket a sors ezen ismételt, legkevesebbé vélt csapása a sír szélére vezette; — de Zoltán Kálmán, és hív orvosa fáradhatlan szorgalmuk, és gondosságuk — s ifjú élet-ereje megmentették. — Az idő az embernek legjobb orvosa — ez bétellyesedett itt is. — Több évek lefolyta után a fejdelem lelke üdülni — bánatos fájdalma könnyebbedni kezdett; — végre hív magyarjai forró ohajtásainak engedvén — Albrecht ausztriai uralkodó nagy hercegnék Eleonora leányával házasságra lépett — és noha a hercegnő, ígész és sok tiszteletre méltó tulajdonokkal pazarul vala a természettől, megajándékozva — Ujluky Agnest a szegény Magyar leányt, — élte utolsó perczéig nem volt képes elfelejteni. —

Zoltán, mint a fejdelem zsenge kora, arany éveinek most is elváhatatlan hű árnyéka — fejedelmi barátjának kérésére, végkép a királyi udvarnál maradt. Hol minden cselszövényes, ármanykodások daczára, a fejdelemnek nem változott hajlandósága s kegyelmének jelei — között, még mindig ment a szerelem édes kínzó fulánkjaitól — egyedül a fejdelem őszinte barátságának élve, legfényesebb hivatalokon keresztül, a haza és a közjónak javára számos éveket töltött. —

A magyar közügyesség s Mártzius Tizenötödike.

A „Mártzius Tizenötödike“ címet vett hírlapnak hirdetett megjelenése, megvalljuk, hogy valamint nálunk, úgy számos egyebeknél is feszült figyelmet gerjesztett.

Gerjesztette pedig azt azon oknál fogva, hogy mint a szabad sajtónak első szülöttje radical szemléni irányt tűzven ki, reméltük, hogy az e honban századok óta lebilincselte őszinte szent véleményt tüzfok gyanánt magában pontosítja meg.

Nem is szándékunk azért itt ezen keblünkben támadt reményeket „Táblabirói politikával“ mindjárt gyanúsítani, s bizalmunk compromissióját mintegy megelőzőleg kikiáltani.

Szabadjon azonban nekünk is említett lap szembeszökő eddigi tendenciáját némiképp elemezni.

Mi ugyan is tökéletesen megvagyunk győződve, hogy a szellemi úgy mint physikai harcokban a győzelemnek legnélkülönözhetlenebb tényezője a taktika.

Taktika nélküli, t. i. a vakmerő viadal jelentéktelen, sőt gyakran veszes eredményre vezet ki.

Már kérdjük: ha politika terén az absolutizmussal megkezdett, mondom, még csak megkezdett dühös harcban a legelső bár nagyobb-szerű csata után a helyett, hogy a megfutamotozott ellenség gyüledező crejére minden figyel-

münket fordítók, ön elbizottságunk s elhittségünkben már a medve bőrén civakodunk, s a közmondás szerinti lengyel egyenetlenségbe bonyolódunk! nemde a legnagyobb tapintatlanságot árulunk e el? és valljon oly állapotban képesek leendünk e egyszer bebizonyított ügyességünkkel soká imponálhatni?

Mi úgy hisszük, hogy annak lehetetlenségét mindenki átlátandja.

Pedig ha „Mártzius Tizenötödike“ kezeink közt létező több lapjai akármelyikét is forgatjuk, nem lehet magunkal elhithetünk legjobb akaratumk mellett is, hogy ezen lapnak tendenciája a jelen körülményeinkben helyes tapintatu, vagy pedig őszinte, midőn abban a legelső magyar ügyességnek alig csirázó csemetéjét (mintha ez már isten tudja mi erős gyökeret vert plánta volna) éltető nedv helyett, oly mód és szerfölött mindenféle záporral elárasztani látjuk.

Nem hihetjük el, mondom, hogy egy alig megfestesült kormánytól már is nagy eredményeket és bravourokat oly megátalkodottan és konokul praetendálni jó szándékot és akaratot árulhasson el.

Mert hiszen tudva van minden olvasó előtt, hogy a francia ideiglenes kormányának Girardin E. által egyik francia lapban történt oly heves leczkértetése, Franciaországban még a legmérsékeltbb hírlapok által is rosztaltott, míg azt végtére a kormányt támogató közvélemény komoly elhatározottsággal végkép elnémitotta, pedig már csak a francia országi kormány, mind a mellett hogy formája merészebb a mienknél, mind mechanismusának nagyobb haszonvehetősége, mind pedig a nemzeti elemnek homogeneitása tekintetéből a mienknél csakugyan százszorta szilárdabbul fenekel.

Es kérdjük tehát: tanácsos e a dolgok oly helyzetében kormányunkat oly gondatlan provocationokkal illetni, mintha bizony már szegény alig ébredő közvéleményünkkel a francziák harmadik forradalmi stadiumán is tul volnánk.

Tanácsos e oly pöfeszkedő provocationokkal a nemzet szent ügyét, és azon férfiak iránt a nemzet kebelében gyökerező bizodalmat — kik hosszn évek során tanusított küzdelmek után végre a legnehezebb idők viharaival szembeszállni, szabadságunkért mindent feláldozni s elleneinkel oly veszélyteljes játékba ereszkedni nem késtek — most post acta et facta hősiesen a kényelmes pamagról profanálni? a helyett hogy azokat minden kitelhető móddal támogatni s istápolni vállvetve sietnénk.

Mert hiszen irányt adni s visszaéléseket sujítani a szabadsajtónak legelső feladata, s mi is úgy vagyunk meggyőződve, hogy oly üdvös ellenörködésnek létezése mindig jó, sőt szükséges is.

Megengedjen azonban nekünk a tisztelt „Mártzius“, ha mi ennek idő előtti alkalmazását egyenesen vagy tapintatlanságnak, vagy pedig ármanynak nevezzük.

Mi nem akarjuk ugyan itt a magyar közügyesség apológiáját gyártani, annyit azonban még is fogunk, hogy az „ote toi que je me y mete“ féle experimentumok megkísérlését, kivált általakulásunk oly kényes állásában minden áron effectuálni, veszélyesnek hirdetendjük.

S azért a tisztelt „Mártziusnak“ e féle radicalitását, bár azt miképp is masquirozni igyekezend, cselszövényes peccovicsismusnak nézendjük mind addig, míg ironice lapja homlokzatán vezetett deviset tulajdon maga oeconomiajából ki nem üzendi.

(Folytatása következik)

Régi gondolatok.

(Törédék.)

Nincs tökéletes boldogság e földön; általános lehet, mert nem több megelégedésnél.

Szabadság, egyenlőség, testvériség régi fogalmak concret értelem nélkül; ha megszüntetjük abstract lételek, a boldogság emberek között emberek fölébe fog emelkedni, s olyanná válni, minő a nap: magáénak senki sem mondhatja, sugarai mindenkit melegítenek.

Az előítélet olyan mint a pénz, mint a vagyon, mint a gazdagság; legkevesebbszer alapja erénynek.

Az inség előítélet festvérek. Nem szeretik egymást, még is sokszor találkoznak a — vétekkben. Szerencse választja őket egymástól.

A szerencse — szeretet és igazság pártoskodása.

Az igazság előítéletnek van kezében — s szeretetét az inség nem fér hozzá használnia.

A szabadság nem jog — tehát kiváltság nem kell birtoklásához.

Jogból igazság származik — érzelemből szeretet.

Kinél a szeretet lakozik, annál van a szabadság; mert a szabadság érzelem.

A legerősebb joggal birt szabadság, legszorosabb kötelezés szolgálásra.

A szolgáltság nem munkatétel — hódolatbul áll; ki elfogadja adni is tartozik.

A hódolat, akaratnak megtagadása.

Akarat igénytelen mester. Csak korlátlan önmagára van szüksége.

Hódolat és tisztelet úgy állanak egymáshoz, mint negatív és pozitív.

A hódolat határtalan, a tisztelet korlátolt.

A tisztelet fokmérője érdemnek és erénynek; a jó és rossz cselekedet — fagy- és forráspontjai.

Akarat nélkül nincs jó és nincs rossz.

Akarat morálnak principiuma.

Morálnak két viszonya van: istenhez és emberekhez.

Önmagához senkinek sincs viszonya.

A morál akarat által az emberekhez viszonyul nyilvánkozik először.

Emberek eszméje, emberek társaságának fogalma.

Társaságon kívül nincs akarat és nincs morál.

Az akarat kevesebb kötelességnél, — a morál több; de mind kettő nemesebb.

Kötelességnek szerződés az alapja — jog kifolyása.

A társaság hallgatag egyesülésbeli, vagy egyezkedéssel kötött szerződésen nyugszik.

A polgáritársaság szerződésének csak egy célja van: az általános jó.

A kötelesség — az általános jót megközelítő eszközökig terjedhet egyedül.

Jog a kötelességnek azon határa, mellyen tul a jótétemény, javadalom, vagy jutalmazás kezdődik.

Joga azon mértékben van valakinek, milylenben a kötelességet egy harmadikért tellyesítette.

Kötelesség tellyesítéstől a társaságnak senkit sem szabad elzárni; vagy különben néhányaknak joga fog utat nyitni; mi ha többször történik kiváltságolásra nyújt alkalmat.

A kiváltságolás — ha az csak kötelesség tellyesítésre szorítottatnak is — veszedelmes.

A munkásság életnek nyilvánulása, s folytonos tevést jelent.

A tevés — tevékenység — nem mindig maga az erő: sokszor inkább erőalkalmazási ügyesség.

Az erő önértet, a sükeres tevékenység büszkeséget szül.

Az önértet szerény, a büszkeség követelő.

A követelés méltányosság megfeszítése, és lépés a hatalom felé. —

A hatalom olyan mint a kötelesség — a társaság irányában egyeseknél közös és egyenlő.

A hatalom arányosítása, annyi mint osztályozása a kötelességnek.

Az érdek sem hatalomnak sem kötelességnek nem alapja; sőt az érdek kötelesség háritása által törekvés az elvont hatalom összesítésére.

Képességet megtagadni, annyi mint érdekeket állítani fel.

Osztályozni is csak akkor lehet a képességet, ha a születés tekintélye az emberiség fölibe helyeztetik.

Tekintélyt csak a bebizonyított jóakarattal érdemel.

A lélek emberben van, nem a születésben.

Megkülönböztetésben csak a léleknek szabad részesülnie.

A megkülönböztetés tiszteletből s bizodalombul áll és elismerés s rokonszenvnek gyermeke.

A kitüntetés hódolathoz vezet. Mődjai fokozatok, melyeken az egész mind mind alább száll egyesek irányában.

A hizelgés vár, melybe gyávaság sánczolja magát.

A gyávaság legfőbb polgári bűn.

Erkölcsei bűn csak egy van: az istenkáromlás.

Polgári bűn minden méltatlanság.

A méltatlanság szeretetnek hiánya.

A szeretet kapocs, mely embert emberhez, családot családdhoz, nemzetet nemzethez köt; olyan, mint a családi törzsfák, melyeknek ezernyi ágai egyes neveket a gyökkel fűznek össze.

A gyök isten.

Uralkodik az, ki szenvedélyeit zabolázza.

A szenvedély elkényeztetett akarat.

Ki emberek fölött uralkodik, megtagadja az emberiséget; a társaság célját alárendeli egyéni érdekének.

Az emberek közt nincs utolsó.

Ki egyiket megtagadja, megtagadja az egészet; ki az ágat és törzsököt, megtagadja a gyököt; ki megtagadja az emberiséget, isten káromlást követ el.

Ujházi Lajos.

A valdenburgi háborgások.

Valamint eleinte déli Németországban s aztán Thüringenben, szintugy Szász- és Poroszországok néhány vidékeiben is a városi és falusi községeket a jogosan fenálló viszonyok iránti

Forradalmi jelenet valdenburgi várkastélyban.

Valdenburgi várkastély égése April 5dikén 1848.

ellenszegülés szelleme lepte meg. Az érzhegyek némely helyeikben, mint Mittweidában, már a gyárok dultak szét, a nélkül hogy a rombolók ellenállásra találtak, s más helyeken is többnyire csak engedmények által előzte meg a fenyegető veszélyek. S azért annál inkább lehet sajnálni, hogy Valdenburgban még a herceg engedése sem segített már. Mártzius 25-dikén Valdenburgba April. 5-dikére négyülés hirdettetett, azon határozottan kimondott fenyegetéssel, hogy erőszakhoz nyulandnak, ha engedmények nem adatnak. Az új közügyészség semmit sem tett, s noha April. 5-dikén a herceg a neki benyújtott kérelmekre engedményeket adott, s mindenütt kihirdettette, azokkal a nép nem elégedett meg, s a négyülés megtartatott, hogy a megújított követeléseknek nagyobb nyomaték adassék, melylyen 15—18,000 ember jelent meg. Miután dél tájban a hercegtől a hozzá ment küldöttség nem kapott inye szerinti választ s a közel fekvő pázstra velek kimenni vonakodott, a nép tömegben zene s ének közt indult el a várkastély elibe, honnan a herceg fiával együtt épen a kerten keresztül akart eltávozni. Méltatlankodtak vele, s az érte megérkezett hintót, miután annak istrángait kettévágták, az országút árkába fordították le. — Most a herceg egy közelében felállított könnyű lovas század ótalma alá vonult, a katonaság közáporral üdvözöltetett, mire az zárttömegben ugratott fel a vár terére s ott a nép közé vágott. Ez eleinte hátrált, de nem sokára minden mint lezövekelve állott meg s ellenszegült. Rudakkal, deszkákkal, léccel, füttykösökkel s közáporral támadtatott meg s veretett vissza a katonaság. A közellevő majorból létrák és trágyahordó szekerek hurczoltattak oda s felfordítván, torlatok csináltak azokból, úgy hogy a lovasság többé nem tehetett megtámadást. A sorkatonaság és lövészek nem is érkeztek a városba, s így ezerekből álló népsokaság láttára néhány száz gonosztevő büntetlenül engedhetette magát romboló dühe által elragdatni. Délután

3 óra tájban a várkastélyba nyomultak, hol most minden irtózatossá módon szétdukatott, az ablakokon kidobattak s összetörték. A legpompásabb tükrök üvegdarabjaikkal metszettek szét az ablakokon kihajigált drága festmények s az arany ráma izzé-porrá tördelettek; a legszebb zongorák, órák s a t. kidobattak, a pinczék feltörték, a hort megitták, a palaczkok összetörték, a pápirospénz összetépett s a felállított katonaság nyugodtan nézte a dulást. A vár körüli utakon látnyi magasan feküdtek a párnatollak, a vártéri tó és fák leveleivel azokkal. A felalált oklevelek szétépettek s megégették; 7 óra tájban a levéltár, később a kastély gyujtatott fel, s a tűz könyvekkel s butorokkal tápláltatott.

Az erős várkastélynak főrombolói, mint mondják, száz és cseh érzhegyekből szabadcsapatok voltak, kik miután reggeli 4 óráig dözöltek és pezsgó mellett kártyáztak, hajnalban elköltöztek Valdenburgból. — April, 6-kától a háborgások megszűntek, s a herceg s alattvalói közti alkudozások ismét elkezdődtek.

Berlin a forradalom után.

Miután a népvialnak s gyászpompának vége lett, egy sajtálagos, s kölcsönös csodálkozás ál-

Fridrik Vilmos Lajos porosz herceg.

lapota állott be. Kivülről minden oldalt a berlini polgárok hőszive magasztaltatott a kivított szabadság miatt, s a serhősök csodálkozva néztek egymásra, mellökét verdesték s karba vett fegyverrel büszkélkedtek az utcákon. Más oldalról a munkások a berlini hevesebb lakossága által

Porosz herceg palotája Mártzius 30-án 1848.

gyámoltva, tanászok, írók, szabadelmű hivatalnokok által fölvilágosítva mozogni kezdettek, s nem akartak a száraz szabadsággal megelegedni, hanem anyagi jobblét után is sóvárogtak, s ezen fenyegető helyzetök s iparkodásuk által nem kissé félemlétték meg a szűkkeblű bátoratlan birtokosokat, t. i. a polgárokat; mindazáltal kivéve a tulajdonképeni alnép által elkövetett néhány kihágásokat, nagyobb baj nem történt. A 2. és 3. rendnek ezen meghasonlását használni akarta a megbuktatott 1. rend, és semmi módot nem hagyott megkíséretlenül, hogy a régi rendszert helyreállítsa, s azon ürügy alatt, hogy a birtokos s megféléntített polgárok bátorságba helyeztessenek, még a kevéssel azelőtt gyűlölt katonaságot is visszahozta a városba. Berlinnek tehát 3 jelenése volt. Első volt a katonaság által eléjtett 200 polgár temetése; második a zöldággal s lobogó zászlókkal beérkezett katonák diadalmenete; harmadik kezdődött az országgyűlés megnyitásával, mely minden protestációk dacára még is összegyűlt, noha végre a népek szilárd követelésére ez is szétszórt, s egy új, általános választás által alakított országgyűlés hivatótt össze. Berlinben is, mint mindenütt, a szép szabadság-istennőnek két kérője van, egyik a republikánus, más a constitutionális párt, kiknek utjokba a reactionális párt minden lehető nehézségeket gördít; mellyik rész fog győzni, az isten titka. A szabadságnak nem csak fejnélküli polgárokkal s birtokosokkal, a kétféjű régi uralgás maradékaival, hanem az egyfejű constitutionálisokkal s végre a háromfejű republikánusokkal is van dolga. Kit választ el férjének, majd meglássuk, én az egyfejű constitutionális urat választanám.

A szerb petitio.

Nálunk eddig nem volt állam igazi értelmében, hanem csak különböző népek érdekek, osztályok, rendek, testületek stb. rendetlen halma. Azért nem csodálkozom azon hogy most, midőn valahára, átalakulásunk megtörténtével, valóságos államba léptünk, azt még sokan nem tudják felfogni, hanem még mindig a régi állapotokban elfogultan nézik a dolgot. — Az állam tökéletes egész, melly ugyan különböző részekből áll, tesz, mert az állam egyetemesség, mely minden más egyetemességet magában foglal. Az államban azért, a szó szoros értelmében csak egy nemzetiség lehet, különben nem állam, s az ország, hol több nemzetiség, mellyet a népiségtől jól kell megkülönböztetni, van, vagy akar lenni, az nem képez államot, hanem emésztetlen tömeget. — Az államnak okvetlenül nemzetiségen kell alapnia, mert az állam létele nem elvont, hanem concret szabadság, a szabadság concret alapja s conditio sine qua non-ja pedig, mint a történelem bizonyítja, a nemzetiség. Nemzetiség nélkül soha összetes és valódi szabadság nem volt még; ha nemzetiség nélküli valamely állapotot szabadságnak neveztek és hittek az emberek, csak amítás vagy ámitatásból tettek azt. — De valamint államban nem lehet szó többféle szabadságról, ugy nem lehet abban szó többféle nemzetiségről sem. Csak eszmezavart vagy álnokságot árul el az, ha valaki Magyar-országban: horvát, oláh, szerb stb nemzetiségről beszél; vagy államunkba tartoznak ama népiségek, s akkor az ő nemzetiségök is a magyar; vagy nem tartoznak abba s akkor nincsenek Magyarországon, akkor külön államot és külön országot alkotnak. — A nemzetiség ugyanis az államnak lelke, azért az államban létező összes népségeknél közös szelleme, melly közszellem ha nincsen meg, nemis tarthatja fen magát az állam; a nemzetiség továbbá az állam nyelve, a mi csak egy lehet, azért minden egyén és minden népség csak az állam nyelvén közlekedhetik vele s minden állami ügyet csak az állam nyelvén végezhetni el, mert csak ez lehet hivatalos nyelv; ellenben mindenütt hol az egyén vagy népség az állammal nem érintkezik, ott az akármicsoda nyelvvél élhet. Az ember csak egyik

részevel van az államban, s a mennyiben az államban van, s így egyeniségéből kiemelkedik, annyiban van nemzetisége, a mennyiben nincsen az államban, annyiban külön népisége, nyelve stb van és lehet. — Az állam nemzetiségét s így nyelvét is az államot alkotó nép határozza meg, hazánkban tehát a magyar, s azért hazánkban csak magyar nemzetiségről lehet szó, s államunk nyelve csak a magyar lehet, mellyet mindenütt kell használni, hol az ember az állammal érintkezik; a házi életben s általában a magánügyekben, magától értődik, hogy akármicsoda nyelvvél élhetni, mert oda az állam nem fér. —

Az állam továbbá csak a közérdeket nézheti és mozdíthatja elő, sem egyént sem népséget nem vehet különösen pártfogás alá, nem tehet kivételes helyzetbe. — Azt, gondolom, nem szükség bővebben fejtegetni. —

Ha már azon elvek állanak, s hogy állaniok kell, az állam fogalmából foly, mit szóljunk akkor az oly petitioakra, millyen pl. az újvidéki szerb ajk uaké, mellyet April. Skán egy küldöttség a kerületi ülésebe vitt? — Mit szóljunk nem egy jelenségre, mellyet a fókók stb népfajok hazánkban nyújtottak és folyvást nyújtanak? A szerb kérvény I. pontja ugy hangzik: „Szerbek a magyar nemzetiséget s magyar nyelv diplomatikai méltóságát ezek elsőbbségét és hatalmát minden közállodalmi és hazai viszonyokban, Magyarországban szives készséggel elismerik és viszont kívánják, hogy magok nemzetisége is megismertessek s nyelvük szabad használása magok tulajdon ügyeiben, az egyházi szolgálatokban s azok közüli beligazgatásban, törvény által megerősítessék.“ Az V. pontban kívánják, hogy a consistorium és felebbviteli egyházi törvényszék szerb nyelven vezesse ügyeit; a XII-dikben, hogy a szerb nemzetből való egyének alkalmaztassanak aránylag a hivatalokban stb. — Nem akarom fessegetni hogy kinek megbiztából szólnak így szerbajku hazánkfiai, hogy hova valók, miért s mi feltételek alatt telepedtek hazánkba s léptek államunkba: de nem titkolhatom el fájdashomat hogy mi magyarok és államunk még oly nyomorult helyzetben vagyunk. miszerint a mennyi népecske a föld hátán van, csaknem annyi akar velünk alkuba lépni! — A szerbek teljesen jogosítva érzik magokat így szólni hozzánk: mi ezt tesszük nektek, ha ti viszonyt azt teszitek nekünk; mi elismerjük nemzetiségtöket hazátokban, ha ti meg a miénket ismeritek el, s ugyanhol? — szintén a mi hazánkban! Mi kegyelem szerbajku rokonainktól! Ok elismerik hazánkban nemzetiségünket, de az ő hazájukban nem teszik azt! — Boldog isten! hát hány haza, hány állam van és lesz még most is Magyarországon? Államunk kimondta a közszabadságot, egyenlőséget, megszüntette az osztályokat, rendeket, s íme a szerbek avval nem érik be; ok még külön kiváltságot akarnak, ok magokat tökéletes egésznek, egyetemességnek tartják, azért nem eléglik, hogy ezentul nem születés és rang és kegyelem fog hivatalokat nyerni és osztogatni; ok azt mondják: számláljatók össze bennünket s ha 100 magyarra esik egy hivatal, 100 szerb közül is, akár érdemes akár nem, csupán csak azért mivel szerb, adassék egynek hivatal. — Hol van itt a magasztalt hazafiság, hol a közös haza iránti hűség és ragaszkodás, hol a közérdeknek megismerése és méltánylása és előmozdítása? Ily közszellemet tanusitnak az újvidékiek? — Az egész kérvényben nem-e csupán a magán érdek, a kisszerű önzés nyilatkozik-e? — Valóban szomorú, hogy most is, midőn minden külváltnak össze kellene forradnia s a közös szabadságban és az azt védő alkotmányban valóban és teljesen egyesülnie, — az egyes népfajok az ország minden szögletéből felriadnak s az egyetemességet szem elől vesztve megannyi államokká akarnak feltolakodni, megannyi nemzetiségeket akarnak képezni s velünk, midőn épen az állam felépítésén dolgozunk, alkuba állani, mintha őket még egyszer kellene elfoglalnunk. — De remél-

lem: elég erővel birandunk, az ily követeléseket visszautasíthatni s nem fogjuk engedni, hogy hazánkban egyenlő több állam legyen. —

Valamint minden népisége, ugy minden helyhatóság is az államnak s a nemzetiségnek van alárendelve. — Azért a horvátok is, ha velünk, a mint történelmi jogoknál fogva nekik kell, egy államot akarnak képezni, nem igényelhetnek saját nemzetiséget. — En Horvátországot nem tekintem s törvényeinknél fogva nemis tekinthetem társországnak, millyen eddig Erdélyország; hanem csak municipiumnak tekintem, ambár a régi kormányok hanyagságát használva tetteleg tán több jogokat bírórol, mint a mennyit gyakorolnia lehet a valóságos municipiumnak. — Helyhatóságnak már nem lehet joga önkényt nyelvet és nemzetiséget választani az állam hira nélkül. Csak az államnak van joga bizonyos nemzetiséget elfogadnia s bizonyos nyelvet egész kiterjedésében, tehát összes helyhatóságaiiban, akár ráczul, akár németül, akár francziául stb beszélnek házi körükben az emberek, hivatalos és igazgatási nyelvvé tenni. S nem lehet itt különbség a szepesi németek s a zágrábi illirek (vagy horvátok?) s az újvidéki vagy a máramarosi oláhok közt. — A hol az államtól azon jog megtagadtatik, ott nem ismerik el annak egyetemességét, ott alárendelik azt valami népiségnak vagy helyhatóságnak. — Nem óhajtom ugyan, hogy az állam ebbeli jogát mindjárt gyakorolja s pl. Horvátországban is egyedül a magyar nyelvet tegye hivatalossá; azt most, őseink hanyagsága és gondatlansága miatt, igazságtalanság nélkül, nem tehetné; csak azon jogot tagadni nem engedem viszonyzás nélkül. Nem vagyok panmagyar, sőt ellenkezőleg óhajtom hogy minél több nyelvet tanuljunk mindnyájan, s a mennyire tölem telik, törekszem azon balitéletet lerontani, mintha mi a magyar nyelvvél tökéletesen beérhetnők s egyedül vele az europai műveltség színvonalára emelkedhetnők, csak azt kívánom, hogy hazánk különböző népségei és felekezetei valahára már az idétlen és elfogult igényekkel felhagyjanak. — 5.

Ujdonságok a politika terén.

Magyar- és Erdélyország.

Pest, Apr. 28. A ministerium mindinkább mutatja nemcsak életének, de buzgó munkásságának is jeleit. Kiket ezek sem elégtének ki, nem képesek felfogni annak állását. Ministercinknek nemcsak mindenféle — és pedig sok helyen nem a legkedvezőbb körülmények közt — kell intézkedniök, de még önhivatalaikat is megszervezniök. Támogassuk inkább első független kormányunkat, semhogy hiúságunknak hizsgáló gyanúsításokkal illéssük. Az szinte táblabíró-politika, ha csupán az által akarunk fontosabbá lenni, hogy a kormány eljárását gáncsoljuk.

— 20án kihirdették ki városi közgyűlésen az új törvénycikket. Elelbeléptetésök iránti javaslatkészítés végett választmány küldetett ki.

— 24kén nagyszerű népgyűlés, melyben a bécsi polgárok küldöttei mutattak be, kik rokonzenük jelűl magyar királynak, a fegyvertárakban volt pajzsát hozták ajándékképen a nemzeti muzeumnak.

— 26dikán jelentek meg az ifjuság közt a forradalmi csarnokban a kolosvári követek. Az ifjuság részéről Vasvári Pál köszönté őket, mire Nagy Péter válaszolt. Szóltak még többen is, kik közt a derék Brassai Samu kedélyes előadása kedvderítően hatott szíveinkre. Erdélyi polgártársaink, mint kijelenték, föltétlenül kívánják az uniót, békés uton ha lehet, vérrel ha kell. — Innen az egész ifjuság tömege által a színházba kísértettek, onnan pedig a nemzeti őrsereg fáklyák és zene kíséretében követé őket.

— A nemzeti gyűlés tanácskozási helyei a redout-terem az alsó, a muzeumi terem pedig a felső tábla számára vannak kijelölve. Ez utóbira helyesen jegyzi meg egy helybeli lap, miszerint ez intó jel, hogy a felső tábla csak a régiségek közé tartozik. Mindnyájan hisszük, hogy ott fogja nem sokára elénekelni hattudalát.

— E napokban éjjeli őrködés alkalmával egy részeg embert találtunk az utcán. Kérdők: miért kódorog itt? Hát micsoda szabadság az, válaszolt ő, ha az ember meg sem részegedhetik? — Új commentátiója a szabadság eszméjének.

— A tegnapi közgyűlésen mutatta be a választási és őrserégi törvények életbeléptetése iránt kiküldött választmány munkáját. Csak azt jegyezzük ki belőle, hogy az őrsergeből a zsidóknak igen naiv okoskodással tette ki a szűrít, a választásra nézve pedig mintegy 39 választmányt indítványozott. — Május 1jén megyei közgyűlés lesz.

— A fináncz közügyér súlyosan beteg. Egészsége helyreállítása végett egy időre a Virányosba akar költözni. Ő az, kit legnehezebben nélkülözhetnénk a ministeriumban. De a gondviselés, mely annyiszor őrködött a magas fölött, hisszük, nem sokára visszaállítja munkában megtört egészségét.

Kikinda, Apr. 27. Itt husvéthétfőn zenebona támadt, mely mindenkit rettegésbe ejtett. Ezen lázadást korántsem okozta az új törvények hirdetése, hanem néhány erénytelen emberek fondorkodása. Tisztujtószerű volt, s több jellemtelen egyén, hogy tanácsnoki hivatalt nyerhessen, a községnek irásban adták, hogy azon esetre, ha őket tanácsnokoknak megválasztja, a városi birtokból földeket fogadni. A választás megtörtént, s azon egyéneket az ígéret által elámitott nép meg is választotta. De midőn az az ígért földeket követelte, a jó virágok a törből kimenekvülni akartak, mivel az illy ajándékozashoz se joguk se hatalmuk nem volt, s a zajongó sokaságot hadierővel iparkodtak szétűzni. A nép dühbe jött, s mindazokat agyonverte, kik őt ígéreteikkel elámitották. Házaik leromboltattak, butoraik összetörték, a pénz ablakokon hanyatott ki. Semmi sem volt képes a nép dühét megfékezni, a lázongás közönséges lett s annyira növekedett, hogy a német templom is kirabolatott (mert a lázadók ráczok voltak), míg végre a 3 állomásra távol eső Temesvárból katonaság érkezett meg 8 álglyuval, s a rendet helyreállította.

Magánlevélből.

Zombor, April végével. Általános panasz megyénkben, hogy némely izraeliták az ezüst pénzt magoknál tartogatván, a bankjegyeket felváltani nem akarják; sőt találkoztak olyanok is, kik egy ezüst forint hijjával váltották fel az ötösöket, de ezek csak hamar rendre utaltattak. — A nemzet őrség az egész megyében felállított, éjelenkiint nem kevés kóborlókat csipnek köröm közé. — Megyei tisztviselőinknél a „Tekintetes“ czím már nem igen divatozik, csak a régi szellemtől ihletett táblabírák használják s kívánják a hosszú czímet. Eljenek soká!!!! Eppen midőn írjuk e sorokat jutott el hozzánk azon szivrázó hír hogy Ujvidék kir. városba a Ráczok és Magyarok között egyenetlenségek uralkodnak, s hozzánk csatlakozni áttállában nem akarnak; e hír ha igaz — mi ugyan hiteles adatok nyomán közöljük — nagyobb lázadástól is tarthatunk, mert már némely helységekből a köznép — törvényhatóságot nem ismerve — a hust, s szeszes italokat — az utcán végig hordozva — árulja. Illyen helyeken czélszerű intézkedések igényeltek, mert az értetlen népet a törvény sokszori magyarázása sem csendesítette le; — minket naponként újabb-újabb mozgalmi hírek nyugtalanítanak, mit szül a titokteljes jövő nem tudjuk. — Május 1jére közgyűlés hirdettetett, eredményeiről — rövid vázlatban — szolandunk.

Victor Géza.

Késmárk, April. 25. — Mult szombatn számos helybeli és vidéki hazafiak gyűlést tartottak a helybeli tanács vezérlete alatt. Tárnya volt: a Gácsországban kitörni készülő zavarok, melyeket az ott még szét nem zuzott irodai kormány (bureaucratia) főleg az által idéz elő, hogy a birtokosság és parasztság közt meghasonlást és gyűlölködést támaszt. — A birtokosság látván az új szellemet végig járni az országokon s széttiprni a makacsul ellenszegülőt s eszébe tartván az 1846ki vérontást, késznek nyilatkozott az uri munkát minden kárpótlás nélkül elengedni, erre a leMBERGI kormány körlevelet bocsátott ki,

melly által a robot elengedését ugyszólván megtiltja, csaknem betölthetetlen feltételekhez kötve azt. A parasztság pedig csak a jelt várja hogy újra rontson a nemességre, melly azért nagy rettegésben van s ideje korán menekülni törekszik. Minthogy nálunk sem hibáznak a félrevezető bujtogatók s a szépei földnépe szokásban és nyelvben egyez a galicziaival, méltán tarthatunk attól hogy az ottan netán kitörendő zavar nálunk is vérontást és bajt okozhatna. Már azért is szükségesnek tartottuk a magyar ministerséget megkeresni, hogy minden lehető befolyását a szomszéd tartományban még mindig istentelenkedő irodai kormány teljes megszüntetésére használja; annyival inkább minthogy Gácsország történelmi jogoknál fogva ugyis a magyar koronához tartozik. — Továbbá felszólítás is küldetett a galicziai lengyelekhez hogy fölünk nem kell többé rettegniök, mert szabadságunkat visszanyervén nem fogjuk őket kiutasítani városunkból mint 1846ban, midőn magunk is irodai kormány alatt nyögünk; tehát ha menhelyre szorulnak, jöjjenek bátran közénk. —

Az egész Szepességén örvendeztető életjelek tünedeznek fel, mellyekből már előre következtethetni azt, hogy most egész más szerepet fog megynök játszani a törvényhozásban, mint az előtt. Főleg nagy lelkesedés és buzgalom mutatkozik a XVI. szépei városokban mellyek eddig országgyűlésileg be sem voltak még czikkelyezve.

Apr. 23. Kelt főügyéri rendelet következtében az országos nemzetőrségi tanács következő egyénekből alakítottat; elnök: Ottinger Ferencz vezérőrnagy; tanácsosok: báró Majthényi Istv. őrnagy, Kis Kár. százados, Földvári Laj. nemzetőrségi százados, Kállai Ferencz százados hadügyvéd; Korponai János főhadnagy, közügyér elnöki titoknok s előadó.

Uj főispányok. István nádor s kir. helyt. s a belközügyér aláírásával ellátott rendelet következtében főispánokká nevezettek: Aradban Bohus Ján. Arvában Madocsányi Pál. Baranyában gr. Battyáni Kázmér. Barsban Just Jós. Borsodban báró Vai Lajos. Békesben báró Venkheim Béla. Biharban Bóti Odón. Csongrádban Kárász Benjám. Fejérben id. Pázmándi Dénes. Krasznában Kahos József. Középszolnokban báró Wesselényi Mikl. Nógrádban gr. Rádai Gedeon. Nyitrában gr. Zai Kár. Pósonban gr. Páll Jós. Sárosban Ujházi László. Somogyban gr. Zicsi Ján. Szabolcsban Patai József. Szatmárban gr. Karolyi György. Tolnában Sztankovánszki Imre. Torontálban Karácsonyi László. Turócban báró Révai Simon. Zarándban báró Bánfi Ján. Zemplénben gr. Andrási Gyula. Zólyomban Radvánszki Ant. — Jászkun-kerületben főkapitány: Szentkirályi Mór. Kővárvidéken: gr. Teleki Sánd. — Többnyire szabad szellemű, s a kormányzásra alkalmas férfiak.

Honunkban a nyugtalanság, vagy is inkább a jezsuitikus reactio (divide et vinces) hydrája fejét emelgetni kezdi. Pósonban a zsidók raboltattak ki. Aradon a gonosz városi tisztviselők zajt idéztek elő. Győrött szinte nagy zavargás volt. Nyitrában privilegyei lelkész a népet izgatta. Középszolnokban az oláh nép lázong. Dabason a magyar nép leszaggatta a nemzeti zászlókat. Ujvidéken az illir mozgalmak veszélyesen terjednek. Szatmárban az összesítések, Békesben a legelő elkülönzés miatt történtek zavargások. Selmeczen, Liptóban s a t. a panszlavismus bujtogat, Torontálban és Bácsban az ujvidéki illirek magyarok ellen lázítják a ráczokat. Hát még Horvátországban? Itt tünik ki legvilágosabban a reactio titkos armánya. Ezen országot az anyahontól elszakasztani, Fiumét fölünk elvenni s ily módon Magyarországot elgyöngíteni. Előbb utóbb terrorismusra lesz szükségünk, ha honunkat fenntartani akarjuk.

Ausztria.

Ó folsége a császár minden örökös tartományainak szabad alkotmányt adott, mely Bécsben a császár születés napján hirdettetett ki. A bécsi németek, mióta a német kormány által tett rop-

pant adóságokban mi magyarok osztozni nem akarunk, igen hidegedni kezdnek irántunk. Különösen azt is hányják szemünkre, hogy mi az olaszokat pártoljuk.

Cseh honban a németek és csehek közt folyvást tartnak a surlódások, nálunk a panszlavismus, ott a németismus makacskodik, pedig a mi honunk Magyar és nem Tótország — amott Cseh- s nem Németország van.

Olasz honi hírek konkolya közül alig lehet egy pár szem tiszta valódi hirt kiszemelni. Beszéli Udine feladta magát, s Velence is követni készül példáját. Megjegyzendő, hogy Olasz honban a papok IX. Pius nevében hirdetik a hadat apostoli királyunk ellen. Az olasz seregben 153 fegyveres zsidó s 200 lelkész van. Az első, fogadni mernék, első kartácslövésre világba szálladnak, az utolsó nem tudom mellyik evangéliumból védhetik tettöket, mert Jézus nem volt katona.

Lengyel hon. Magán levelek szerint Krakóban és Tarnowban a lázadás kitört volna. — Brodiból jelentik, hogy az otti lengyel zsidók szakállukat leberetváltak s nemzeti öltönyt francziával cserélték föl.

Abauj-kassai napt események.

Apr. 30. Legjobb urunk királyunk születésnapja (Apr. 19.) közügyéri rendelet következtében mai napon nagyszerűen megünnepeltetett. Már reggeli 5 ór. a taraczkok sűrű durrogása hirdeté a nagy nap fölviradtát; 10ed fél ór. minden rendű s rangu lakosok vegyesen minden különbség nélkül, ugy szintén a nemzetőrség s a helybeli lelkes tanuló ifjuság Soós Sándor ideigl. őrnagy vezérlete alatt a városház előtt gyűltek össze, honnan s elől a megyei és városi törvényes elnökök menve a három diszmenetben a külvárosban lovalda melletti térre siettek, hol is a sorakatonaság s a nemzetőrség négyeszet formálván szabad ég alatt nagy tábort misé tartatott és ezerek fohásza az egek felé szálltak dicsőn országgló királyunk hosszú életeért. Tegnap este az ezen alkalomra csupán bejött Ferdinánd huszár ezred s a helyben szállásoló soredred zenekara felváltva fáklák özönében s ezerek kíséretében éjizenével dicsőítik a mai bekövetkezett nagy napot. Ünnepegy végeztével a nemzetőrség fő- s altisztjei szeretett ideigl. vezérok Szirmai Istv. grófnál tisztelkedtek.

Máj. 1. Reggel a városháznál nyilvános közgyűlést tartatott, melyben Demeczki Lajos, mint halljuk, a belközügyérségnél titkár, ki tegnap Budáról ide megérkezvén, a könnyen orránál vezethető tanácsot ékes beszédével egy délután mulhatlanul tartandó nyilvános tanácskozmány tartására birta, hogy ezen tanácskozmány, rendén kívüli ez uttal és szükségtelen volt, azt a következő csakugyan igazolta. A tanácskozmány délután 4 ór. kezdődött, melyben az elnök helyett, bíró felszólítására (minek volt ez?) Demeczki titkár szót emelt, és a Budán a tisztujtásra miként lett elnök választásáról egy semmi ujat magában nem foglaló értekezést tartott, továbbá a legközelebbi országgyűlésen alkotott e részbeni törvényt s ennek folytán kiadott közügyéri rendeletet akép magyarázta, hogy az elnök Budapestén az összes lakosság által lévén megválasztva, az elnöki választás itt is ugy történjék, melyre Dezsőffy Ferencz gr. és Kelcz Istv. alisp. szólottak, és a törvény s közügyéri rendelethezi ragaszkodásukat teljes sziládsággal kijelentvén, a tiszt. titkár nyilatkozataikat, s mint mondá, parlamentaliter megeczafolni erőködött, azonban szavai a többségnél viszhangra nem találtak, s ime alig hihető, a titkár ur rögtön kész volt — à la Bosco — első állításával merőn ellenkezőleg a törvény s közügyéri rendeletnek más magyarázatával előállani, ugyan is miután látta, hogy első indítványa pártolásra nem talál, ő is az ellenében előadottakat azon modorban értelmezte és a többség csakugyan abban megállapodott. Ezek után a választásra nézve, mennyiben t. i. a többség a nép közös fölkiáltásából kivehető nem lenne,

határozottatott (?), hogy azon esetben az titkos szavazás után a tanács és választó-köztség által eszközöltessék, — ezen többség mi módoni kivétele iránt folytatván a tanácskozás, a tiszt. titkár még arra is hajlandó volt, hogy a kivított nyilvánosság rovására a nyilvánosan tartandó választási gyűlésből a hallgatóság kirekesztessék, de ebbe is fejszójának nyele szépen beletört, — ő ugyancsak merre a szél arra a mephistói köpenyét is forgatta — s ő, kinek mint közügyéri hivatalnoknak kötelességében állott volna a törvényt és közügyéri rendeletet szilárdul fentartani, kinek mint olyannak inkább minden igyekezetet a rend és csend, és béke fentartására kellene fordítani, körünkbe jött a kedélyeket fölzigatva az ingerültség gyűlöletes magvát szét-hinteni; — hogy miért s mikép jött ő ide, hol állítása szerint több századok óta elhalt elődei csontjai nyugosznak, azt ez uttal nem taglalgatjuk, csak annyit mondunk, hogy embereit, de önmagát sem ismeri, s azon nyilatkozatát, miszerint azt mondá: ha ő le nem jön, akkor mi választani sem tudunk, képtelennél képtelenebbnek találjuk, itt többé diktátorokat szenvedni nem fogunk, mi készek vagyunk mindenre, kivált pedig oly szerénytelenek ellen, mint ő, ki erőnek erejével egész elbizottsággal magát elnöknek feltolni akarta, akkoron, midőn már itt békés uton százakra menő aláírásokkal erősítve a tiszta, szeplőtlen és szilárd jelleméről s hazafiúságáról országzszerre ismeretes, minden pártokon és érdekeken felülálló Semsei Albert lelkes polgártársunk személyében a közbizalom központsult — az ilyen csend, béke és rend háborítók és magán alacsony érdekből a kedélyeket fölingerlő Demeczki féle titkárok a közügyérség, nem csak a nyilvános utoni megrovására érdemesek, különben nem lesz csoda, ha a közügyérség irányában, mire mi csak gondolni sem akarunk, a közbizalom csökkenni fog, ennek eltávolítására közelében minden gyom kiirtandó. — Este Semsei Alb. elvbarátai s tisztelői által nagy fátylós éji zenével tiszteltetett meg, e megtiszteltetésben részesültek még: Ster Ferencz, Fiedler Kár., Hajdu Dán., és Vitéz György. — Semsei Albertet a közvélemény kívánta elnöknek, ő maga személyesen föl sem lépett, sőt szerénységből, mit eléggé becsülni nem lehet, falura kiment és csak más nap reggel jött vissza.

Máj. 2. A városi táncsteremben reg. 9 ór. vevé kezdetét a híres választási nyilvános közgyűlés, mellyet hely. bíró Rimanóczy Ferencz felette jelenktelen beszéddel nyitott meg. Semsei név hangzott az egész teremben, sőt utcákon is, — Demeczkit kiáltotta a más csekély számú párt Sikorszki magas irnok, kinek azért, mivel elég magas, kár volt székre felállni, lankadt vezérlete alatt, és miután azok, kiket illet, a felkiáltásból, ha csak pápaszemen nézni nem akartak, a többséget, mely csak ugyan, isten és emberek előtt mondhatjuk, szembetűnőleg Semsei részen volt, kimondani vonakodtak, a láрма meg nem szűnt, és a bizalomra minden tekintetben többé alig érdemes helyett. bíró jezsuitikus képpel látván, hogy Demeczkit semmi esetre kivinnie nem lehet, minden előleges joggal követelhető figyelmeztetés nélkül a tanácsal a városbázra suttonban ellillant, s a két kijelölthez többek kívánatára még Ster Ferencz ritka becsületességéről ismeretes derék polgártársunk soroztatván, a tanács és választó-köztség a titkos szavazáshoz hozzáfogott, eredménye: Ster Ferencz 69 szótöbbséggel elnöknek elválasztott, mely megválasztásba, ha bár fájdalom ez uttal buktunk is, de úgy hisszük, dicsőségesen, mert szószegők nem lettünk, mint más sok száz, részünkről megnyugszunk egy részről azért, mivel a híres agitator csuful kijátszodtatván, célját nem érte, más részről pedig azért, mivel a választás egy igen becsületes, általunk mindig igen tisztelt polgártársunkat érte, kinek, reméljük, főfeladata leend, a

közönség közkívánatának mindenkben lehetőségig eleget tenni, s csak egyre kérjük még, hogy a Demeczki — Laszgalner féle boltban működni szokott párt tanácsait semmi részben ne kövesse — a közvélemény igen sujtó! Mi mindenkinek a magáért megadjuk, működésünk nyilvános, nyílt sisakkal, választott utunkból soha ki nem térünk, elveink velünk sírba szállnak, egyenes és becsületes uton haladunk, s mik most vagyunk, azok utolsó vég lehetőségig maradunk, azért uraim, legyetek méltányosak, suttonban, titokban ne ármánykodjatok és veszélyes elveitekkel, mellyekkel többek közt a nemesség és tisztességek ellen izgatni nem iszonyodtok, a közesendet és békét ön romlásatokkal ne zavarjátok fel, mert hasonló izgatásoknak a következményeik mindig a legszomorubbak szoktak lenni, s az illetőket rettenetesen sujtók, mitől isten mentsen meg.

Párisi divatok.

Van egy zsarnok, kit semmiféle lázadás sem foszthat meg trónjától, ez a divat. Fejét korántsem hajtja meg a köztársaság előtt, sőt még büszkébben s fényesebben emelkedik föl. A nemzetország által Párisban rendeztetett jótékonybál; a művészek tánczvizalma ugyanott, legékebb öltözékeket látatta velünk; minők közül itt kettőnek ábrájával kedveskedünk.

Az első jobbra: ruhája rózsaszin habos selem szövetből, a derék és szoknya rózsaszin

Párisi divatok.

szalagokból készült kis szélfordrokkal szegélyezve elől a szegélyzet lobogó rózsaszin csipkeszalagokból áll; maga a ruha gyöngyszin kreppből szegélyzettel s felöltővel van ékesítve, hasonnan apró rózsaszin csipkefordrokkal beszegve, és horzasrózsa-bokrétákkal beagatva; a szegélyek csipkegallért képeznek hátra felé; a fej fődetlen.

A más, sokkal pompásabb öltözék cserenyepiros atlac ruhából áll, fejez vagy fekete lobogócsipkékből készült csipkegallérral; ezen gallért s a többi csipkéket különféle színű margaritvirág bekréták emelik föl kissé.

12. Képtalány.

Megfejtése a 11. szám alatti képtalánynak:

Napoleon nagyállása, diadalmai, történeti jelentősége, mindene véráldozaton keletkezett; minél dicsőbb a magyar szabadság! mely nagy haza szeretet s egyetértés által kivívott.

Május 2^{ki} városi közgyűlés részleteinek hű rajza, czáfolat, és felhívás.

A „Képes Ujság“ 19ik számának, „Abanj-kassai események“ című rovata az 1848: 23ik t. cz. 11 Sának foganatosítása végett, városunk kehelében f. hó 11kén s 2kán tartott nyilvános közgyűlés előzményeiről, s folyamatáról, egy felette eltorzított tudósítást foglal magában. Annak névtelen szerzője a „calumniari audacter, semper aliquid haeret“ ismeretes elv szerint, úgy látszik nemes feladatul tűzte ki magának, a történetek hű rajza helyett, epébe mártott tollal, szándékban, s tetteiben gyanusítani s rágalmazni a hazafiúi keblű, szeplőtlen jellemű derek Demeczky Lajost. E jeles férfiú városunk szülőtte, elődeinek csontjai századok óta csakugyan itt porlanak, nemzetségéből; a városi levéltár hiteles okiratai szerint 1682től e városnak három országgyűlési követe volt. Ő maga jó hírnevét — itt helyben, mivel esze — s szívének megfelelő módon, mint hasznos, ernyedetlen munkasságu polgár, és kültanási tag, — a hazában pedig, mind két ízben volt országgyűlési követünk, két országos küldöttség tagja, és választmányi tollnoka, helytartósági titoknok, s legközelebb a belügyministeri tarczánál alkalmazott honfi, — elvitázhatlanul szilárdabb alapra fektette, mintsem hogy az, egyes, talán nagyságát irigylő törpének rosz akaratán megtörhetne. Őt családi ügyei körünkbe hoztak, s több, kitünő tehetségeit, tiszta szándékát méltányoló polgártársai, a polgármesteri hivatal elvállalására bizodalommal fölkerítették; mit ő hivatásánál fogva el nem fogadhatván, megkérített: lenne legalább ideiglenesen szíves, szülő várososa ügyeinek ezen átalakulási korszak igényelte újarendezésében, mint tisztujtási elnök közremunkalni ha annak elválasztatnék. A jeles polgár, ki sem pihenve az utazás faradalmait engedett ügymelletti lelkesülése — és ismert polgártársai kérelmének, s még az nap tartott tanácsülésben, a tisztujtási elnök választása, s egyéb teendők elintézésére a választási közgyűlés előstején nyilvános tanácskozmányt javalt tartatni. Javallatát czélszerűségénél fogva a tanács elfogadta. Sajnáljuk, hogy a névtelen közlő, ékeőbb beszéddel a szerinte könnyen óránál vezethető tanácsot ellenkezőre birni meg nem kísérlette.

Május 11kén déleesti 4 órakor összegyűlt a tanácskozmány. Abban elnöki felhívás következtében Demeczkynek történetihíven előadta, miként Budán hasonló alkalommal, az összes lakosok bizodalma egy férfiúban központosulván, a városi tanács, a nyilatkozó közvéleményre figyelve, azon férfiút tisztujtási elnöknek választotta, melly a törvénybe, és a ministeri rendelménybe épen nem ütköző, a nyilvánosság érdekét, és helybeli körülményeinket tekintve pedig, a támadható zavarok kikerülésére igen czélszerűen gyakorlatnak, e városbani alkalmazását javasolta. Derek polgártársunk ebeli értekezése tehát, a névtelen közlő megjegyzése ellen, mégis valami újat foglalt magában, miután ez, — egy előbbi tanácsi határozat ellenében, mellynek erejénél, a nyilvánosság rovására a tanács, választott polgárság és követválasztásban részt vett 30 polgár, a közvélemény mellőztével, titkos szavazattal választandotta a tisztujtási elnököt — tanácskozási tárgyul kitűzetett, és több rendű előadások után, aképen módosítva: hogyha a közvélemény fölkiáltásokban többek mellett nyilatkoznék, a tanács, és választott polgárság tisztujtási elnököt, törvény értelmében szavazat többséggel, a közvélemény kijelölteli közül válasszon, határozottá is lón.

Másnap Május 2kán a közvélemény kipuhatolása végett a tanács, és választott polgárság, a városi táncsteremben megjelent. Ott az elnök b. bíró a közgyűlést jelentéktelen beszéddel, mint közlő irta, azon egyszerű oknál fogva sem nyithatá meg, mert bizony — szóhoz sem jutott. A polgárság nagy része Demeczky Lajos nevét hangoztatá; néhányan elnöknek a lelkes Semsey Bélát kívántak, s ezek száma a tanuló ifjúságnak időközbeni felhívás következtében történt megjelenése után tetemesen nevedett. Három óranegyedig szünni nem akaró felkiáltások után, az ünnepelt két név mellett a talpig hecsületes polgár és jeles gyógyszerész Steer Ferencz neve hallatott hírneves polgárok ajkairól. Ezekután az elnök, a kevéssé szünnő zajban értelmesen kivehető szavakkal kinyilatkoztatta: hogy a tanácssal szavazás végett a város házi-terembe megyen. Következőleg nem vonult vissza, nem illant el sutonban. A városháznál bevezetettén a szavazás Steer F. 69 szavazattal, 3, és 4 szó ellenében elválasztatott tisztujtási elnöknek. Ez gyógyír mind a két rész sebeire, mellyeket a közmegelegedés jótékony hatása behegesztvén, azok többé igazán nem fájhatnak. — A választott elnök, az érette járt küldöttség kíséretében a terembe megjelenvén, zajosan és szívesen éljenzetett. A közgyűlés folytatván a város négy kerületre osztott, a lakosok, és választók összeírására, elnöki előterjesztéshez járult polgártársi rokonszenvvel 56 tagból álló középponti küldöttség neveztetett, végre a tisztujtás napja f. hó 25kére kitűzetett.

A közgyűlés részleteinek újabb hí rajzával, az országnak — nehogy badarságokkal ámitassék; polgártársainknak nehogy értelmetlen gyáva eszközöknek tartassanak; Demeczky L. polgártársunk érdemeinek — kit a méltatlan, s alacsony sértegetések ellenében öntudata tökéletesen megnyugtathat — szóval az igazságnak, és tiszteletnek tartozunk.

Most még egy pár észrevétel a névtelennek közléseire. Ő Demeczkyt, ki a közgyűlés előtt csak egy napot töltött Kassán híres agitatornak nevezvén, örül hogy kijátszatott (!) az alatt pedig hétkes uton szerzett százakra menő aláírásokról beszél, fájdalommal említi saját partjának többek szé- szegése miatti bukását, örül, hogy ő maga szőszegő nem lett. (Csuda) Ezt azért hozzuk-föl, hogy kivilágolják ki volt az agitator, és ki bukott. Mi különben azt tartjuk, hogy saját meggyőződése mellett törvényes uton, és módon agitálni, illő is, szabad is mindenkinek. Továbbá Demeczkynek a ministeriumnál alkalmazására vonatkozólag, a névtelen tudósító a ministeriumot arra kérni merész- kedik, hogy az irántai közbizalom csökkenésének (o! o!!) eltávolítására minden gyomot kiirtson. Mi megvagyunk győződve mikép a magas ministerium a gyomlálást illetőleg egy annyira avatatlan kertész tanácsára nem szorult, és bölcs belátása után a hozott gyümölcsből ismervén termőfáját Demeczkyt mint hasznos növényt alkalmazta. Végre üdvös intést ad (talán mindnyájunknak? köszönjük) hogy méltányosak legyünk, — azok voltunk, s leszünk, — ne ármánykodjunk — azt mi tenni nem szoktuk. Hogy valaki többek között veszélyes elvekkel a nemesség, és tisztesség ellen izgatni nem isszonyodott volna, nem hisszük ez egyedül a névtelennek rém képe. Hitünk az, hogy az izgatás jelenleg, miután mindenkinek hazafiúi legszentebb kötelessége az érdekegyesítés, és egybeolvadás legnagyobb polgári bűn.

Berekesztésül még egy igénytelen sejtelen, és felhívás. A megczáfolt hamis hírek, és rágalmak írója magát eddigelő meg nem nevezte. Azomban a szokott rovatcímzet, logikátlan eszmezagyvalékot, egymást sűrűen érő következetlenségeket, rendetlen, és hibás írmódot szem előtt tartva, igen való- színű, hogy a kérdéses czikk szerzője nem más — mint az irodalmunk körében szerzett babérjairól nevezetes Klestinszki László ur. De mivel mi okadatolt sejtelmünkben mindamelllett is csalódhatnánk, zeteinek helyessége iránt rendíthetlen hitű, de mi szavai s tettei után arról meg nem győződhetünk. Ön kedves egyéniségét a közvélemény *illetéktelen* tolmácsául feltolta, hozzánk többes számban beszél. Mi kérjük, mellőzze e szólásmódot, mellőzze önérdékében, mellőzze leginkább akkor, midőn sírkői a sajtótörvény 12ik §nak megtorlása alá esnek. — Más alkalommal önnek, egyik társával talán sike- rült ugyanazon törvény 11ik §át büntetlenül megszegni, de azért ne kapjon vérszemet. Mert a mi- halad, hisszük el nem marad, és önnek közvéleményénél kétségtelenül sújtóbb a köztörvény. Ön köz- véleménye ha *ártatlan* senkit nem sért figyelembe tétel nélkül elhangzik; de a köztörvény még *öntől is* engedelmességet és tiszteletet követel. Le tehát az aláreczelal, nyilatkozatát kérjük.

Kassán, 1848ik évi Május hó 10kén

többek nevében:

Régen György. Ertly János.

Kerekes György. Wandraschek Károly.